

Četvrtak, 10. oktobar 2002.

svedok Nikola Samardžić

svedok Dejan Anastasijević

Otvorena sednica

Optuženi je pristupio Sudu

Početak u 9.33 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, razmotrili smo vaš zahtev za dodatnim vremenom. U vezi sa dokazima koje je svedok izneo i količinom vremena koju mislimo da bi trebalo da dobijete za unakrsno ispitivanje, daćemo vam jedan sat, što je dodatno vreme, mada nije previše. Znači imate jedan sat od ovog trenutka. Izvolite.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Samardžiću, juče ste rekli da nije istina, ili, možda preciznije, da ono šta ste rekli nije tačno, šta ste rekli i šta je objavljeno u "Pobjedi" od 3. oktobra 1991. godine. Imam ovde, dobio sam jutros, fotokopiju izdanja "Pobjede" od 3. oktobra, daću vam je kada budem poštom dobio originalno izdanje tog broja. U tom članku stoji jedna velika fotografija, načinjena je 2. ili 3. oktobra. Ispod nje piše: "Održana je komemoracija poginulim herojima". Na fotografiji možete videti komemorativnu sednicu o kojoj je reč. A evo šta se kaže u članku, u delu gde je citirana vaša izjava. Želeo bih da čujem vaše komentare i da mi kasnije odgovorite na moja pitanja: "Nikola Samardžić, ministar inostranih poslova, u svom izlaganju govorio je o očekivanjima od predstojeće konferencije u Hagu (The Hague). Takođe je govorio o prethodnoj konferenciji i podsetio da je crnogorska delegacija zauzela najfleksibilniji mogući stav u želji da se postigne dogovor oko jugoslovenske krize i da se zaustave sukobi. Međutim, događaji koji su se dogodili na granici sa Hrvatskom, a posebno ono što se danas dogodilo na pravcu Ravno - Slano pokazuju da su žrtve u našim jedinicama pale na teritoriji koja ne pripada Hrvatskoj i da je hrvatski MUP došao i napao naše jedinice iz zasjede. Sve to govori u prilog činjenici

da je Crna Gora napadnuta od strane MUP-a Hrvatske i da je to učinjeno namjerno. Bio je to, u stvari, napad na JNA i Crnogorce koji su dali sve od sebe služeći vojni rok u JNA.". I tako dalje, i tako dalje ... Ne želim da više trošim vreme čitajući članak. Zatim tu je i vaš citat, podvučen u sredini članka koji je posebno važan i u kojem kažete: "Mislim da će sastanak 5. u Hagu biti dosta težak i to kažem jer su strani mediji dobro organizovani protiv nas. A juče, u Dubrovniku, posmatrači su pokazali da je Dubrovnik napadnut od strane armije i Crne Gore, dok u isto vrijeme naši mladići ginu u Hercegovini. Možda je takav jezik unekoliko različit, ali cilj je da se pokaže da smo mi napadnuti i da ispunjavamo svoju dužnost i ustajemo u odbranu svoje zemlje. Što se tiče pitanja Prevlake, moramo da nastavimo da dokazujemo da je Prevlaka dio naše teritorije, to jest dio Crne Gore i da nikada nije bila dio Hrvatske. Kakvo pravo oni sada imaju da uzmu tu teritoriju i da je napadnu? Doživljam sve ovo kao veliku tragediju i kao veliku nesreću. Dok su stvari kakve jesu, moramo da idemo napred, da se borimo i da se branimo. Nikola Samardžić". Znači juče čitam citat i danas čitam drugi citat. Ovo je izjava data za članak i beleške sa sednice. Vi to dovodite u sumnju, poričete da ste to ikada rekli, poričete da ste rekli da Prevlaka nije nikada bila Hrvatska, da je uvek pripadala Crnoj Gori, a ovdje imamo novine iz 1991. godine koje govore suprotno. Sada mi recite, molim vas, gospodine Samardžiću, zašto ste ...

SUDIJA MEJ: Ne. Gospodine Miloševiću, ne možete to da radite na takav način, govoreći sve vreme. Pustite svedoka da vidi tekst koji imate. On bi trebalo da dobije šansu da ga prokomentariše.

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: ...

prevodioci: Mikrofon, molim.

SUDIJA MEJ: Ja sam isključio mikrofon. Dajte svedoku tekst.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Članak je štampan takav kakav ga vidite. Gornja polovina je odvojena od donje polovine. Fotokopir mašina prihvata samo format A4, pa sam morao tako da ga kopiram, ali dobiću original novinsko izdanje i mislim da tada neće biti problema. Gospodine Mej (May), da ne bismo gubili vreme, mislim da je ...

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Dajte mi šansu da pročitam članak koji ste mi upravo dali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa, ja sam vam ga celog pročitao.

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Nijeste ga pročitali kako treba.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ma dajte. Dajte ga onda prevodiocu da ga pročita.

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: List "Pobjeda" je očigledno objavio ono što sam ja rekao, ali to nije ono što sam ja stvarno rekao. U to vrijeme urednik "Pobjede" je bio izvesni Konatar, ultranacionalista koji je tada bio proslavljen sa svakakvim pisanjem u "Pobjedi" i "Pobjeda" je dobila naziv "Konatareva 'Pobjeda'". Ja ovo što mi on podmeće da sam rekao da je Prevlaka crnogorska, to nije tačno, jer sam svuda drugo kazao da je Prevlaka dio teritorije Hrvatske, ali mi treba da je dobijemo u pregovorima sa Hrvatskom. To sam ja kazao, a ovo što mi podmeće Milošević i tada gospodin Konatar, to nije tačno, to je bilo u sklopu tadašnje politike koja je vođena da svako kaže da je to tako kako je bilo. Prema tome, ništa vam ovo, gospodine Miloševiću, ne znači. "Pobjeda" je tada pisala svega i svašta i ja potpuno stojim na tome da sam uvijek govorio ono javno što imam, jer imam ja druge dokumente isto kako sam u to vrijeme nastupao. Ponovo ponavljam tada, prije i poslije tvrdio sam da mi Prevlaku možemo da dobijemo jedino u pregovorima sa Hrvatskom. A drugo, ne razumijem šta uopšte hoćete sa ovim člankom, što je to?

SUDIJA MEJ: Gospodine Samardžiću, ovaj dokument tu se predočava kako bi se osporilo vaše svedočenje. Optuženi kaže da ste vi govorili to tada u to vreme, a to se razlikuje od onoga šta sada kažete. Dakle, to je svrha, kako biste shvatili. Da li sam dobro shvatio vaš stav da se u novinama pogrešno citira ono šta ste tada u to vreme govorili na sastanku?

SVEDOK SAMARDŽIĆ: Tačno tako. Tako je, časni Sude. Nije novina prenijela ono što sam ja stvarno govorio, a ja sam govorio u to doba i na Skupštini i na sjednici Vlade i javno da mi Prevlaku trebamo dobiti jedino u pregovoru sa Hrvatskom. To je bio moj stav, on je poznat svuda, a ovo je jedna mala podvala koja, po meni, ne znači ništa.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, gospodine Samardžiću. Da li je "Pobjeda", kako bih rekao, vodeći, u to vreme bila, državni list Crne Gore, 1991. godine, evo, da kažem ...

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: 1991. godine "Pobjeda" je bila u rukama ultranacionalista koji su zagovarali borbu i agresiju za zauzimanje Dubrovnika.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, vi kažete i za ...

SUDIJA MEJ: Samo trenutak. Da li postoje neka dodatna pitanja koja želite da postavite u vezi sa novinskim člankom, jer ako je tako, onda bi poslužitelj mogao da sedne, a onda bi i Tužilaštvo moglo da pogleda taj tekst?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: "Pobjeda" je bila crnogorski list u to vreme i glavni i danas je, koliko znam, zvanično glasilo Republike Crne Gore. Je li to tako ili ne?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: On je glavni list u Crnoj Gori, ali to ne dokazuje da sam ja to stvarno govorio, jer ja nikada nijesam dao autorsko pravo, odnosno dao da se objavi po mojoj volji ovo što je napisao on.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Samardžiću, vi znate da važnim sastancima Vlade, Predsedništva i sličnim novinari prisustvuju, da oni nisu zatvoreni za štampu, da novinari izveštavaju sa njih, vi ste ovde citirani, bili ste onda, znači vodeći i zvanični list Crne Gore citira ministra spoljnih poslova Crne Gore i vi tvrdite da vas nije dobro citirao. Jeste li demantovali tada to kako vas je citirala "Pobjeda", ako ste bili tako flagrantno pogrešno citirani kao što sad tvrdite? Jeste li vi demantovali to? Vi ste bili ministar, a "Pobjeda" novine u ...

SUDIJA MEJ: Dozvolite svedoku da odgovori.

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Ja nijesam to demantovao, ali nijesam u to vrijeme ni imao vremena, niti je bila takva situacija da ja treba da demantujem, da se svađam i demantujem "Pobjedu". Jednostavno, ovdje ima i drugih stvari koje su potpuno meni neshvatljive. Vi govorite da je ovo 3. oktobra, a juče ste tvrdili da 1. oktobra bila komemorativna sjednica. Ne može biti i apsolutno ne može biti da se sjednica drži 1. oktobra, a da "Pobjeda" o njoj objavljuje tek 3. oktobra.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nema na tome datuma zbog faksa, ali ja ću dobiti cele novine, a kao što vidite vidi se na slici da svi stoje i odaju poštu na komemorativnoj sednici i to je ugrađeno u taj članak. Prema tome, govori se o toj sednici koja je bila komemorativna, ali da ne gubimo vreme, mnogo vremena nam ode na to. Imam sledeće pitanje ... Takođe imam, da li vam je poznato ...

SUDIJA MEJ: Ako prelazite na nešto drugo, onda samo trenutak, neka prvo Tužilaštvo vidi taj dokumenat, a onda ćemo da donesemo odluku šta s tim da radimo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja ću da priložim uz to kad mi poštom stignu i novine originalne, da se vidi da je to događaj.

SVEDOK SAMARDŽIĆ: Časni Sude, ja nisam bio prisutan na toj komemorativnoj sjednici i sigurno je ovdje potpuno i zabuna i falsifikat o ovoj sjednici, na ovoj slici gdje mene nema.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vrlo dobro, gospodine Samardžiću ...

SUDIJA MEJ: Dozvolite svedoku da završi.

SVEDOK SAMARDŽIĆ: Na ovoj sjednici ja se, prošlo je 12 godina, ja se ovdje moram prisjećati tih dana sa tim brzim vašim uputima. Ja vidim ovu sliku, ova slika je meni nepoznata, jer ja nijesam bio na toj sjednici i znam da nijesam bio ni na jednoj sjednici, komemorativnoj koja se držala u Vladi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, dobro, gospodine Samardžiću. Pošto je falsifikat to sve u novinama od 1991. godine kad ste vi bili ministar, samo vi neka ostanete na toj tvrdnji, meni to ni malo ne smeta.

SUDIJA MEJ: Neka Tužilaštvo sada pogleda dokument.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Samardžiću, da li vam je poznato ime Zorana Kovačevića, kapetana iz 7. bataljona tada JNA, Zoran Kovačević, iz vremena tih sukoba na granici Crne Gore i Hrvatske i na toj tromeđi Crne Gore, Hrvatske i Bosne i Hercegovine?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Ja ne poznajem ni jednog Zorana Kovačevića i sad ako me pitate, uopšte ne mogu da povežem vezu. Što hoćete?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, onda vas molim da komentarišete ovo šta je on izjavio, a ovo je današnja "Pobjeda", ovo šta je on izjavio pošto je on bio učesnik događaja o kojima vi svedočite. Između ostalog, preskočiću o tome da su svi revoltirani, kaže: "U našu redakciju došao je Zoran Kovačević, kapetan 7. bataljona koji tvrdi da je Samardžić od njega i njegovih saboraca tražio da za njega krađu na dubrovačkom ratištu. 'Samardžić nam je prišao ispred hotela 'Plaža' u Herceg Novom dok smo prali ruke od krvi našeg ranjenog druga. Nismo znali ko je on, ali kada nam se predstavio da je ministar inostranih poslova, prihvatili smo i njegov poziv na piće. U sred naše priče o politici i dešavanju na dubrovačkom ratištu, Samardžić je uzviknuo 'srećan vam Dubrovnik, on će biti naš'. Kapetan bivšeg 7. bataljona ispričao je još da su Samardžiću tada rekli da se moraju vratiti na Debeli brijeg, na šta ih je današnji haški svjedok, tadašnji ministar inostranih poslova Crne Gore, zamolio da ako budu u prilici da mu sa ratišta doteraju kamp kućicu pa će ih on po obavljenom poslu častiti 300 maraka. 'Drugim riječima, Samardžić je tada od nas tražio da za njega krademo. Čak nam je sugerisao da taj posao možemo obaviti u mjestu Slano gdje je on svojevremeno vidio da ima dosta kamp kućica. Takođe nam je zahtijevao da kamp kućica bude što veća i duža. Bili smo zapanjeni. Nismo mogli da vjerujemo da tako nešto od nas traži tada aktuelni ministar inostranih poslova Crne Gore". I poruka haškom svjedoku, Nikoli Samardžiću od kapetana Kovačevića. Rekao je: "Ja nisam lopov, pa zato ni tada nisam htio da ukaljam obraz vojsci, te tako nijesam ispunio vaše očekivanje zbog čega ste ostali bez velike i dugačke kamp prikolice". To kaže kapetan Kovačević, a još dodaje da je, kaže, Nikola Samardžić ispričao ...

SUDIJA MEJ: Nemoguće je da svedok sve ovo prati. Svedoku mora da se da prilika da odgovori. Vi iznosite te tvrdnje. Gospodine Samardžiću, da li znate bilo šta u vezi sa kapetanom Kovačevićem?

SVEDOK SAMARDŽIĆ: Kao što sam rekao prvo, ja toga čovjeka ne poznajem niti sam ga ikada u životu vidio. Ovo su besmislice i laži, organizovane laži koje imaju za cilj da me diskvalifikuju kao svjedoka koje su, eto, montirane danas u Podgorici i nema apsolutno ni traga istine o tome. Ja nikada nijesam

tražio nikakvu prikolicu, mogao sam je u životu nabaviti ne jednu, a ne da je kradem i sa dubrovačkog ratišta, tako da je to apsolutno, apsolutno potpuno, samo čista podvala i laž kojom se služe, kažem zaprepašćen sam nivoom i obimom podvala koje optuženi Milošević iznosi protiv mene.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Samardžiću, ja moram da kažem da je cela Crna Gora zaprepašćena.

SUDIJA MEJ: Gospodine Samardžiću, imajte u vidu da ste u sudnici i on je ovde "gospodin Milošević".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: On tvrdi da ste posebno rekli da za vas krađu ...

SUDIJA MEJ: Vi čitate iz neke izjave? Da li je to izjava koju ste vi dobili? Ne, ja vam postavljam pitanje pa vas molim da odgovorite. Da li je to neka izjava? Mi moramo da znamo šta je to, dakle da li je to izjava koja vam je dostavljena ili se radi o nekom drugom dokumentu?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – ODGOVOR: Odmah ću vam dati i ovo, gospodo, samo želim da pitam svedoka da li ...

SUDIJA MEJ: Da li je to izjava, ovo je jednostavno pitanje, je li to izjava koja vam je dostavljena? Da ili ne?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Mej, to je objavljeno u jutrošnjim novinama koje izlaze u Podgorici i to je izjava, nije dostavljena meni nego celokupnoj javnosti koja čita te novine.

SUDIJA MEJ: To je, dakle, odgovor na pitanje koje sam vam postavio. Dakle današnje novine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Prema tome, nije to nikakva meni dostavljena izjava, ovo je iz novina. Jeste li im govorili o kući Tereze Kesovije, poznate hrvatske pevačice i rekli da je kuća prebogata i da tamo ima dosta stvari koje bi mogle da se uzmu? Da li se toga sećate?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Ma ne pričajte ludosti, gospodine Miloševiću, to je sve fantazija krajnja. Danas je "Pobjeda" u rukama četnika i oni to pišu, oni to hoće da pišu, da osramote poštene ljude i iz toga doba.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Gospodine Samardžiću, ovde ima i reagovanje čoveka koga ste vi ovde pomenuli. Ja se lično ne sećam njegovog imena, ali on vas je gledao na televiziji, vi ste njega pomenuli i on kaže "Samardžić ili ne može da kontroliše sebe ili je plaćen da laže" i kaže ovako, u ovoj ...

SUDIJA MEJ: To nam nije ni od kakve koristi, komentar nekoga objavljen u novinama. To nam nije ni od kakve pomoći.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Mej (May), čovek koga je optužio gospodin Samardžić reaguje preko novina na lažnu optužbu. Hoću da pitam gospodina Samardžića čime se on bavi. Molim vas, kaže ...

SUDIJA MEJ: Možete da ga pozovete kao svedoka da svedoči kada na to dođe red, ali to šta sad čitate iz novina, to nije dokaz.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a da li vas interesuje, to je reagovanje Predraga Popovića koga ste pomenuli kao nekog valjda učesnika Narodne stranke, nacionalistu i tako dalje, a da li možete da reagujete, gospodine Samardžiću, na ovo šta je Udruženje boraca Crne Gore objavilo, evo ovde na istoj strani jutrošnje, 10. je danas, "Pobjede" koja izlazi u Podgorici, koja kaže: "Udruženje izražava žaljenje i stid pred javnošću što je svjedočenje gospodina Samardžića zasnovano uglavnom na priči reklakazala ...

SUDIJA MEJ: Prekinuću ovo. Mišljenje boraca nije ni od kakve koristi za ovaj Sud. Vi možete da iznesete određene tvrdnje navodno da je ovaj svedok bio uključen u pljačkanje, to možete da iznesete, ali ovakva zloupotreba i vređanje, to nam nije ni od kakve koristi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Mej, ja samo citiram današnje novine koje izlaze u glavnom gradu Crne Gore i to su glavne novine tamo.

SUDIJA MEJ: Vi znate koje je naše mišljenje o tome i da li se takva pitanja mogu postavljati, a takva pitanja se mogu postavljati samo ako se iznose određene tvrdnje i određene tvrdnje vezane za činjenice.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da idemo dalje, da nastojimo da budemo koliko je moguće efikasniji. Gospodine Samardžiću, koliko je zaposlenih imalo Ministarstvo inostranih poslova Crne Gore kad ste vi bili ministar?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Tačnog broja se tačno ne sjećam, valjda 15.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači vaše ministarstvo je imalo 15 zaposlenih?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Valjda toliko, ja se tačnog broja ne sjećam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi juče kažete da vi lično niste učestvovali u ovom pravljenju ovih pitanja za Momira Bulatovića, a vi ste bili član delegacije kada je on, kada je ta delegacija na čelu sa Momikom Bulatovićem išla u SAD (United States of America), je li tako?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Jesam, bio sam ja član delegacije, tačno je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Prema tome, vi kao ministar koji prati svog predsednika, a nalazi se na čelu ministarstva od ukupno 15 zaposlenih, nemate veze sa ovim papirom Ministarstva inostranih poslova? Da li to smatrate verovatnim za bilo koga?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Potpuno vjerovatnim, jer ja sam u to vrijeme bio i direktor "Jugookeanije" i najveći dio vremena sam provodio u Kotoru, a ne u Titogradu. Ja sam dolazio samo po hitnoj potrebi u ministarstvo, praktično sam bio samo honorarni ministar i potpuno je moguće da je neko u ministarstvu to napisao dok sam ja bio u Kotoru, neposredno prije odlaska. Prema tome, tu nema ništa drugo. Uglavnom se radi o stvarima koje mi vi samo podmećete i koje apsolutno nijesu tačne. Taj dokument, ja ponavljam ponovo, ako se odnosi na ono što sam ja pisao predsjedniku mnogo puta ranije o predsjedniku Vilsonu (Woodrow Wilson), to je moglo biti korišteno da se napiše kao *pro memoria* predsjedniku Bulatoviću i ja tu ne vidim ništa loše, sem one podvale da sam ja ta tvrdio da

je vlast u Hrvatskoj genocidna i to je stav valjda Bulatovića i toga službenika i ja ne treba da ulazim u to. Međutim, ja sam zaprepašten još na ovo što jutros "Pobjeda" piše. To su tako strahovite podvale i o Kesoviji Terezi da vam moram ovo kazati. U Crnoj Gori ko me poznaje će shvatiti i potpuno mu biti jasno koliki je obim podvala, to što je "Pobjeda" objavila jutros. Potpuno je nemoguće, apsolutno nemoguće da sam ja bilo išta od toga rekao i sreo tog čovjeka i da je uopšte od toga bilo, a tolike podvale da to, kažem ja sam još zaprepašten, ali fala Bogu ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Što se vraćate na to pitanje, to pitanje smo prešli?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Dobro, dobro, ja vam kažem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vidim da vas pogađa veoma?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Ma ne pogađa mene.

SUDIJA MEJ: Samo trenutak. Isključicu mikrofon na trenutak, jer ne možete obojica da govorite u isto vreme. Gospodine Miloševiću, mislim da smo ovo potpuno iscrpili, te mislim da bismo mogli da pređemo na drugu temu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Da li je, s obzirom da tvrdite da u tom broju od 15 zaposlenih, eto niste znali šta ko radi, ko je onda, vi ste bili s delegacijom s Bulatovićem, a neko drugi mu, znači iz ministarstva spremio pitanja ova moguća i odgovore, a ko je to mogao da bude, gospodine Samardžiću?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Pa ja neću da ulazim ko je bio, znam da se dešavalo da moj službenik, kad sam u Kotoru, direktno ga Bulatović pozove da mu napiše nešto. To se dešavalo ne jedanput nego nekoliko puta. Prema tome, nema tu ništa strašno da vi tu sad trebate sa time da mene kompromitujete. Nema tu ni govora o tome. Dešavalo se, stvarno se dešavalo kad se ja sjetim kako se to radilo u ministarstvu, kad ja nijesam prisutan, a često puta nijesam prisutan, jer sam direktor "Jugookeanije", da je predsjednik Bulatović zvao nekog iz ministarstva, službenika, službenicu da mu nešto napiše što treba. To se moglo i tada lako desiti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ali, gospodine Samardžiću, ovi dokumenti koje sam, izneo sam vam više dokumenata, neke niste mogli da poreknete, a ovaj, kao što vidim, poričete, oni jasno govore o političko-

diplomatskom stavu i delovanju Vlade čiji ste vi bili ministar inostranih poslova i vašem. Da li je jasno da je to potpuno suprotno vašim iskazima koje ste dali sad ovde, posle 11 godina?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Apsolutno nije suprotno, jer ja sam dokazao pred Sudom i imam originalne stenograme sa sjednica Skupštine za šta sam se ja zalagao i u Beču (Vienna) i na sjednici Skupštine 17. na jutro 18. oktobra gdje sam jasno kazao, osudio politiku vašu koju ste vi tada sprovodili i u Srbiji i u Crnoj Gori i prema Hrvatskoj. Osudio je. Prema tome, ne možete mi vi podvaljivati ovdje da sam bio ja drugačiji negdje drugo. Tada i mnogo puta, ima mnogo dokumenata, jer ja bi' mogao tada vas da pitam "a što je ovo, odakle vam te stvari koje mi sad podvaljujete". Vi hoćete da dokažete da ja nijesam bio ...

SUDIJA MEJ: Gospodine Samardžiću, optuženi ima pravo da postavlja pitanja. Pokušajte da odgovorite na njih i to što je moguće kraće. A što se vas tiče, gospodine Miloševiću, molim vas ne ponavljajte pitanja koja ste već postavljali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nemam nameru da ih ponavljam, ovo je sasvim sve dovoljno. Molim vas, gospodine Samardžiću, na strani 15, pred kraj drugog pasusa govorite o svojoj odluci, to govorim o vašoj izjavi od 30 strana i nekoliko, ne znam koliko više, govorite o svojoj odluci da podnesete ostavku na mesto ministra inostranih poslova, a onda kažete da vas je u tome sprečio Hrvoje Kačić, funkcioner, hrvatski funkcioner i vaš prijatelj, predsednik spoljnopolitičkog odbora Sabora Hrvatske. Postupili ste po njegovim sugestijama, sad to tako objašnjavate, je li, niste dali ostavku. Vi ste od tada zastupali interese Hrvatske u Vladi Crne Gore. Da li je to tačno, gospodine Samardžiću?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Apsolutna laž i podvala. Nikada ja nijesam zastupao interese Hrvatske u Vladi Crne Gore, nego interese crnogorskog naroda u jednoj teškoj tragediji koja je tada nastala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, gospodine Samardžiću, vrlo dobro. A odgovorite mi, molim vas, na pitanje, moram sad sa više oblasti, jer vidim da mi vreme vrlo brzo ide, zašto neistinito prikazujete ulogu Srpske pravoslavne crkve i crnogorskog mitropolita Amfilohija Radovića? Vi ste na strani 14 u drugom pasusu i na strani 22 vaše izjave, oklevetali crkvu kao otvorene propagatore mržnje, ubijanja i svih zločina. Istovremeno ne

pružate ni jedan dokaz za to, što mene, naravno, ne čudi, da ne pružate dokaze, jer je poznato da crkveni zvaničnici ...

SUDIJA MEJ: Bez komentara, molim vas. Bez komentara, samo postavite pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Imate li bilo kakav dokaz za ovakve optužbe protiv Srpske pravoslavne crkve i crnogorskog mitropolita Amfilohija Radovića?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Ja nijesam tako baš rekao kako ste pročitali. Ja sam pomenuo tamo u tim iskazima unazad dvije godine Amfilohija Radovića i danas ponavljam da je Amfilohije Radović koji je na čelu Srpske pravoslavne crkve u Crnoj Gori nosilac mržnje prema svakome ko nije Srbin. To je istina. On je u vrijeme ratovanja na dubrovačkom ratištu išao tamo, umjesto da vrši svoju dužnost kao čovjek crkve, on je tamo guslao borbene pjesme, ohrabrivao vojsku u ratovanju, a njegov list "Svetigora" koliko se čini je tih istih dana bilo glasilo mržnje i dalje borbe i zaoštavanja odnosa sa Hrvatskom. Ne treba nego pogledati njegov list iz toga doba pa zaključiti ko je Amfilohije Radović. To ne znači da sam ja optužio sve sveštenike Srpske pravoslavne crkve. Ja sam tu pomenuo i mislio uglavnom na Amfilohija Radovića, a kojega veliki dio u Crnoj Gori smatra upravo ovako kako sam ga sada opisao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Malo složenije, evo šta piše u vašoj izjavi. U vašoj izjavi piše "antikatolička priroda dubrovačke ofanzive ne treba da bude potcenjena. I Bulatović i Đukanović bili su žestoki antikataloci kao i svi prosrpski ekstremisti. Taj pogled je artikulisan u zvaničnim medijima i naročito od strane Srpske pravoslavne crkve". A onda tek kažete "vladika Srpske pravoslavne crkve u Crnoj Gori Amfilohije propovedao je najekstremnije poruke mržnje. Podsticao je ubistva i mučenje Hrvata, a kasnije i Muslimana". Vi to tvrdite da je podsticao ubistva i mučenje Hrvata i Muslimana, a lično je pevao uz gusle o slavi i ubijanju za Srbiju. Pa vi, kao Crnogorac, gospodine Samardžiću, valjda znate kakve se pesme pevaju ...

SUDIJA MEJ: Ne, prekinuću vas. Svedoku treba da date priliku da se osvrne na ovaj deo koji ste pročitali iz izjave. Gospodine Samardžiću, želite li nešto da kažete?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Pa želim, ja ne mislim da on čita tačno moju izjavu ili ako je i čita onda je nijesam baš tako izjavio. Ja sam osudio Amfilohija tada, mislim osudio sam ponašanje njegovo, nisam se slagao sa takvim ponašanjem jednog prvog pastira svetovnog u Crnoj Gori i ne slažem se ni danas i to je smisao moje kritike. On je, kao što sam napisao, uz gusle učestvovao na ratištu i ja to smatram da to nije primjerno jednom sveštenom licu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, govorili ste o ubistvima, o podsticanju ubistava ...

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Nijesam to rekao, ne, ne. To nijesam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Jesu li vam to ovde podmetnuli u vašu izjavu? Znači vaša izjava nije tačna?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Moja izjava je tačna, ja sam ovo što govorim sada, to sam mislio i to sam kazao. Ja osuđujem ponašanje Amfilohija iz toga doba. Ako vam to nije dovoljno, onda ja ne znam šta hoćete.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Meni je ovo sve šta vi kažete veoma dovoljno, gospodine Samardžiću, samo ja vašu izjavu citiram, a ne tvrdim ništa sam. Onda na 22 strani opet kažete: "Amfilohije koji se zalagao za ubistva kako u propovedima tako i u svojim publikacijama", zalagao se za ubistva. Optužujete crnogorskog mitropolita za zalaganje za ubistva. I, znači, dokaz vam je to da je pevao epske pesme uz gusle? Pa to svaki stariji Crnogorac, a ima i mlađih, peva pesme uz gusle.

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Stariji Crnogorac pjeva pjesme uz gusle, ali ne vladika crnogorski, ne ide za vojskom da pjeva uz gusle.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, dobro, gospodine Samardžiću, ja sam shvatio da je crkva s narodom, pa ide tamo gde je narod, kao što ste rekli Branko Kostić išao da obilazi ljude koji su bili žrtve napada, to vi njemu zamerate, a Amfilohiju Radoviću zamerate što je išao da obilazi ...

SUDIJA MEJ: To ste već izneli, nema potrebe da se na to daje odgovor.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Prethodno ste objasnili da su vaši stavovi jako brzo postali suprotni stavovima Bulatovića i Đukanovića, jer su, kako vi kažete, rekli ste da su Đukanovićeви interesi bili usmereni u pravcu Rusije (Russia), Grčke (Greece) i bivših sovjetskih republika, a da je vama bio draži kontakt sa zapadom pa ste ga vi nagovarali. To je vaša opet čista izmišljotina. Je li tako, gospodine Samardžiću? To piše na strani 5 u pretposlednjem pasusu vaše izjave, ako opet ne kažete da to nije tačna izjava, pa onda da kažete da je tačna. Vi ste između čekića i nakovanja, da se ne zamerite onoj strani preko puta ...

SUDIJA MEJ: Pustite ga da odgovori. Pustite svedoka da odgovori na pitanje. Gospodine Samardžiću, ovde se tvrdi da u vašoj izjavi kažete, ja nisam to još našao ... Da, stranica 6, hvala. Reč je o vama i Bulatoviću, odnosno orijentaciji prema drugim zemljama. Želite li nešto da kažete u vezi s tim?

SVEDOK SAMARDŽIĆ: U tom smislu je i napisano, koliko se ja sjećam, nazad dvije godine, ali ja bih želio da naglasim da ono što sam ovdje izjavio, a ne nazad dvije godine, da je to relevantno, ali ako hoće da o tome govorim što me pita, istina je da je u mom radu, ministarstva, u to doba prvi susreti sa inostranstvom su bili prema istoku i ništa nije strašno ako sam ja savjetovao predsjednika i to sam vjerovatno i činio, da mi treba da se više okrećemo zapadu. Nikakve ja tu optužbe nijesam na račun toga činio, jer treba saradivati i sa istokom i sa zapadom, a u to doba je bila veća potreba Crnoj Gori da se okreće zapadu nego istoku. A činili smo, imali smo susret i u Rusiji i Kazahstanu (Kazakhstan) i sve to i sve je to bilo u redu. Prema tome, ne vidim ništa tu strašnoga što mi podvaljujete i pričate nešto sasvim drugo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Samardžiću, verovatno vi sami sebi podvaljujete, jer ja vas pitam da mi objasnite vašu izjavu. Vi kažete, evo na strani 5, pretposlednji pasus "pokušao sam da podstaknem Đukanovića". Vi ste pokušali da ga podstaknete da ide u zapadnu Evropu (Europe), Veliku Britaniju (Great Britain), Francusku (France), Nemačku (Germany) i u Sjedinjene Države, ali on nije imao želju da ide na ta mesta i zapravo je prema njima imao preziran odnos.

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: To nijesam rekao. Koliko je god to napisano, nije tačno. Ja ovdje iznosim pred Sudom ono čega se ja sjećam.

Ako je nazad dvije godine meni interpretirano tako, ja to ne mislim da je u redu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, dobro, gospodine.

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Ja jednostavno sam iznosio stvari kako smo mi radili u ministarstvu i ne vidim iz toga bilo kakvu optužbu. Niti ja optužujem Đukanovića, niti treba o tome da se ovdje raspravlja. Ovdje se raspravlja o vašim zločinima, a ne o tome kako je radilo Ministarstvo inostranih poslova Crne Gore.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Samardžiću, ja ću da vas pitam šta je meni volja, a ne šta je vama volja, u granicama onoga šta je ovde meni omogućeno.

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: I isto tako ću ja da odgovoram.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Žao mi je što ne možete da izađete iz ovog bunara u koji ste upali svojim lažima, ali možete da grebete po tim zidovima koliko hoćete, nećete izaći iz njega.

SUDIJA MEJ: Imate li još pitanja za unakrsno ispitivanje koja su prihvatljiva?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Imam još dosta pitanja. Ne verujem da ću stići, pa bih vas zamolio da mi produžite još malo vreme, ne verujem da ću stići za ovih narednih 10 minuta. Vi ste objašnjavali, iako vas demantuje evo vaš sam govor koji sam vam pokazao u novinama s početka oktobra, vi ste objašnjavali da nije bilo razloga za zabrinutost Crne Gore u vezi sa bilo kakvim aspiracijama Hrvatske, da se Hrvatska tu ponašala sasvim civilizovano i bez ikakvih pretenzija. E sad vas pitam da li se sećate, vi ste i tada bili ministar, da li se sećate da je, na primer, 23. januara 1991. godine u Zagrebu održan sastanak predstavnika Hrvatske i Crne Gore, 23. januar 1991. godine? Na tom sastanku, tadašnji predsednik Sabora Hrvatske Žarko Domjan saopštio je da Hrvatska smatra područje Boke Kotorske svojom teritorijom. O tome je Skupština Crne Gore i cela jugoslovenska javnost obavještena putem rasprave na Skupštini Crne Gore u februaru mesecu iste godine koja je direktno prenošena preko TV Crne Gore. Ovdje se, dakle, nije radilo o propagandi nego o nespornim javno iznesenim i više puta proverenim činjenicama i direktnim izveštavanjima, dakle direktnom prenosu sa sednica Skupštine Crne Gore. Da li se vi sećate toga i da li to

smatrate zabrinjavajućim za Crnu Goru i da li smatrate opravdanjem da brani tu svoju teritoriju?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Ja se uopšte toga ne sjećam i vjerujem da opet ste napravili neki falsifikat.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, dobro, vi se ne sećate.

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Pustite me da pričam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa nemamo vremena, kažete da se ne sećate.

SUDIJA MEJ: Pustite svedoka da završi. Dozvolite mu da završi. Izneli ste jednu tvrdnju pred njega, dajte mu prilike da završi.

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Ja u Zagrebu nijesam bio na tom sastanku kojega vi tvrdite, niti se mogu sjetiti da je to bilo ko tada u Hrvatskoj tako rekao. E, a vi možete donositi novine kao što ste ove Konatarove i ove današnje "Pobjede" koliko god ...

SUDIJA MEJ: Gospodine Samardžiću, morate da dozvolite optuženom da postavi svoje pitanje i dajte mu vremena, a svoje odgovore, molim vas, ograničite na postavljena pitanja. Gospodine Miloševiću, imate nešto više od 10 minuta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Nisam vas dobro čuo. Daćete mi još 10 minuta?

SUDIJA MEJ: Malo više od 10 minuta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: To znači do 10.40, je li tako?

SUDIJA MEJ: Ne, po satu koji ja gledam, do 10.35.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Iz drugog ugla ga ja vidim ovde. Gospodine Samardžiću, evo sad ću da vas pitam nešto šta ste rekli ovde u ovaj mikrofon, a ne šta ste napisali u ovoj svojoj izjavi. Vi ste rekli da je u Crnoj Gori izveden nacionalistički puč kojim su na vlast došli Đukanović i Bulatović, odnosno Bulatović i Đukanović. Jeste to rekli ovde u mikrofon?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Ja sam rekao da je izvršen nacionalistički puč. U tom momentu, ja, ne sjećam se da sam pomenuo Bulatovića i Đukanovića, jer oni odmah nijesu došli na vlast, no sam rekao da su izabrani krajem godine, a početkom godine je bio puč. Puč je bio početkom godine, a oni su izabrani krajem godine poslije izbora. To sam kazao, a vi mi opet podvaljujete tako da nema veze. Ja nijesam ovde da napadam ni Đukanovića, ni Bulatovića, a vi se samo vrtite oko toga i samo sa podvalama.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa ja vas pitam ono šta je meni volja. Molim vas, a ko je tim nacionalističkim pučem preuzeo vlast u Crnoj Gori?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Vi, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle ja sam preuzeo vlast u Crnoj Gori?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Da, vi ste preuzeli vlast.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A ko je bio tada na čelu Crne Gore u moje ime, pošto ja nisam bio? Evo, dajte kažite ko je to onda u moje ime vršio vlast u Crnoj Gori?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Pa određena grupa ljudi je vršila vlast u vaše ime. Tada je ta grupa koja je došla na vlast bila za vas. Poslije je Milo Đukanović promijenio i okrenuo protiv vas, već punih pet godina i vi stalno pokušavate da me dovedete u vezu da napadam Mila Đukanovića. Zato što je protiv vas, ja ga neću napadati.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Samardžiću, ja vas uopšte ne dovodim u vezu sa napadima na Mila Đukanovića, nego vas pitam, a kao što ste sami rekli, pošto je protiv mene ja nemam razloga da ga branim, ali imam razloga da branim istinu i ono šta ste vi za njega rekli ovde je neistina. Vi ste napisali na 30 strana protiv njega i njegovog brata ovde razne optužbe i naravno da se osećam, da se osećam obaveznim da branim istinu.

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Nijesam ja napisao ništa protiv njega i njegovog brata. To što je zapisano za brata, ja sam rekao da je greška i da je to rečeno da je znao za oružje gazda Jezda, a ne on. To ste mi podvaljivali, šta ćemo o tome razgovarati, to ste mi podvaljivali i opet mi podvaljujete.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, hoćete li da mi kažete, dobro, podvaljivanje ne spada u ono čime se ja bavim. Hoćete li da mi kažete preko koga sam ja to onda, kako vi kažete, upravljao Crnom Gorom kad je izvršen nacionalistički puč?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Preko onih koji su izvršili, preko vojske, preko policije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kakve veze ima vojska i policija? U tim demonstracijama u Crnoj Gori pa ni jedan cvet nije zgažen, ni jedan prozor nije razbijen. Kakve veze ima vojska i policija? Šta pričate, gospodine Samardžiću?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Niko ne govori da je prozor slomljen ili da je cvijet zgažen, nego tu je bila vojska pod vašom kontrolom i policija pod vašom kontrolom koja je tada uzela vlast. Prema tome, potpuno je izvjesno da ste vi inicijator onoga što se desilo u Crnoj Gori, takozvana "antibirokratska revolucija", to je Vaše dijelo i ja stojim iza toga i šta hoćete više.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro i ko je onda došao u Crnoj Gori na vlast, mislim osim mene, pošto kažete da sam ja, a ja nešto ne znam da sam bio na vlasti u Crnoj Gori, ali kad vi tako tvrdite, evo, ko je to u moje ime bio na vlasti u Crnoj Gori? Dajte mi odgovorite.

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Došli su poslije izbora Milo i Momir. Što hoćete više?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Pa čekajte, molim vas, pa zar nije to kontradiktorno šta govorite? Da li su oni legalno izabrani na višestranačkim izborima u Crnoj Gori?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Jesu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: O kakvom puču onda vi govorite?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Puč je bio prije toga. Oni ne bi došli na vlast da nije bilo toga puča i to je izvjesno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A to znači narod ne bi glasao za njih da nije bilo puča?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Pustite, to su vaši zaključci, bi li glasao ili ne bi glasao. Oni do tada nijesu bili ljudi na toliko velikim funkcijama,

nijesu bili na vrhu vlasti i oni su bili tada ljudi u koje ste vi imali povjerenje i to nije ništa strašno, to je poznato u Crnoj Gori, to vi znate samo, a Milo Đukanović je kad je shvatio kakvu politiku vodite, okrenuo se protiv vas i ne možete me natjerati danas da ja njega napadam i koliko mi god podvaljujete, to s time nema nikakve veze.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da vas nisam ja terao da pišete onu svoju izjavu?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Ne, ne, to je izjava. Izjave te koje su bile unazad dvije godine, ona nije danas relevantna, tu je napravljeno dosta grešaka i vi me pokušavate na taj način da me kompromitujete. Čekajte, sad ja govorim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi se sami kompromitujete.

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Ne, ne ja, nikakve tu ...

SUDIJA MEJ: Mislim da je vreme da stanemo na loptu na trenutak. Gospodine Samardžiću, optuženi ima pravo da postavlja pitanja u vezi sa vašom izjavom i mi ćemo da saslušamo vaš odgovor. Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Rekli ste da je Branko Kostić velikosrpski nacionalista. Da li je on izabran pod mojim uticajem, gospodine Samardžiću ili ste ga vi izabrali u Crnoj Gori?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Ja ga nijesam izabrao, to budite sigurni.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To znam da niste. Ja kad kažem “vi” mislim na strukture Crne Gore, na građane, na demokratske institucije, na Skupštinu koja ga je birala, nisam mislio da vi birate, svakako niti bi njemu bilo stalo da ga vi birate. Je li on izabran slobodno u Crnoj Gori od strane Skupštine Crne Gore?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Na koju funkciju mislite?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Predsedništvo Jugoslavije, na tu funkciju?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Da, njega je Skupština Crne Gore nominirala na mjesto Bučina, to je tačno, ali to ne znači da on zato što ga je

Skupština Crne Gore nominirala, da on nije nacionalista, ultranacionalista, ono što sam rekao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Gospodine Samardžiću, vi ste rekli da je u Crnoj Gori, da su organizovane paravojne jedinice i da se to vidi, ovde u taj mikrofon ste rekli, iz naredbe dva Bulatovića, sticajem okolnosti i predsednik Crne Gore i ministar unutrašnjih poslova su imali isto prezime Bulatović. To je dokazni predmet koji ste vi ovde prezentirali, pa vas ja pitam gde se to vidi u tom dokaznom predmetu, pogotovo kad se radi o naredbi da se izvrši mobilizacija posebne jedinice milicije, citiram šta piše “jačine ojačane pešadijske čete sa zadatkom isključivo u ratnom sukobu na granici između Republike Crne Gore i Republike Hrvatske”, to je potpisao Momir Bulatović. Na osnovu čega vi kažete da se vidi da je formirana nekakva paravojna formacija, jedna četa policije da na granici, a u vezi sa incidentom ...

SUDIJA MEJ – PITANJE: Prekiniću vas. Optuženi je spomenuo dokazni predmet 338, tabulator 2 i 3. Gospodine Samardžiću, sećate li se ovog dokumenta koji optuženi spominje ili biste želeli da vidite kopiju dokumenta?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Časni Sude, ja ne želim da gledam taj dokumenat, već sam ga vidio, ali mi gospodin Milošević podvaljuje. Nijesam ga ja dostavio Sudu, kaže koji ste prezentirali Sudu, jer to je neistina, ja taj dokumenat ni jedan ni drugi nijesam dostavio.

SUDIJA MEJ: Moramo da budemo fer prema njemu. Naime, on tu ništa ne podmeće, ovo je dokument koji je predočen za vreme vašeg svedočenja i on ima puno pravo da u vezi s tim dokumentom postavi vama pitanja. Možete li da nam pomognete u vezi sa tim šta se ovde opisuje? Jesu li ovde zaista naređenja o mobilizaciji?

SVEDOK SAMARDŽIĆ: Dozvolite mi, časni Sude, da kažem, ja ne znam kako je prevedeno vama, ali on je rekao da sam ja prezentirao Sudu, ja opet tvrdim nijesam ja nego je meni Sud prezentirao da ga vidim. A odgovor na pitanje koje mi postavljate je sledeći: iz tih dokumenata koje sam ovde vidio jasno proizlazi da je, da su oba Bulatovića dali naređenje da se formiraju posebne jedinice, tačno, od milicije, to stoji i Teritorijalne odbrane. Te

jedinice, po mojem shvaćanju, nijesu potpuno vojne nego su slične vojnim, pa zato se i zovu "paravojne" i one su uključene pod tim naređenjima pod komandu jugoslovenske armije koja je tada ratovala i to je sve. Ne vidim ništa tu spornoga da bi mi se tu moglo podvaljivati ili da sam došao u bilo kakvu kontradikciju. Meni je Sud prezentirao da dam komentar o tim ...

SUDIJA MEJ: Ne, ne podmeće vam se, ne podmeće vam se. Jednostavno vam je postavljeno pitanje o tom dokumentu i vi ste dali svoje objašnjenje. Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Naveli ste ovdje, gospodine Samardžiću, paravojska, Teritorijalna odbrana i tako dalje. U ovoj naredbi pokažite mi da li se bilo šta pominje osim jedne čete policije sa zadatkom da čuva granicu između Crne Gore i Hrvatske gde su izbili sukobi? Da li se pominje bilo kakva druga jedinica ili mobilizacija u ove dve naredbe, jedna opšta koju daje predsednik republike i jedna kojom se to konkretizuje, koju daje ministar, jer on kaže "u vremenu od 15.00 do 17.00 izvršiti mobilizaciju jedne jedinice milicije" i tako dalje? Gde ste vi videli bilo šta drugo osim jedne čete milicije i kako možete to da generališete? Pitam vas za ovu naredbu koju, na osnovu koje vi kažete "vidi se da se formiraju paravojne formacije"?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Jeli Bulatović dao za opštu mobilizaciju, a ne za jednu četvu?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ama ja vas pitam za ovu naredbu na osnovu koje vi kažete da se vidi ... Gde vam je ta njegova druga naredba o kojoj sad govorite?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Ja govorim o opštoj naredbi koju je potpisao Bulatović koju su mi prezentirali i tako sam kazao na osnovu nje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A gde, gde je ta naredba?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Dajte mi je da je vidim.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, gospodine Samardžiću: gospodine Miloševiću možete da postavite poslednje pitanje budući da vam je vreme isteklo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa ja sam imao da ga pitam za ovih nekoliko dokumenata koje je on potpuno, potpuno nakaradno protumačio,

ali ako mi ne dajete tu mogućnost, onda, na žalost, ne mogu. Je l' znate, gospodine Samardžiću, srpsku narodnu poslovicu "u laži su kratke noge", jeste naučili to još kao dete?

SUDIJA MEJ: Nema potrebe da odgovorite na ovo. Gospodine Kej (Kay), da li imate pitanje ili vi, gospodine Tapušковиću?

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Časne sudije, ja bih vas prvi put zamolio, ja ću se truditi da završim do 11.00 ova moja pitanja. Ako ne budem završio, možda za samo nekoliko minuta nakon toga bih zatražio, ako je moguće, ako ne ja ću pokušati da završim do 11.00.

SUDIJA MEJ: Pokušajte da završite, budući da danas treba da saslušamo i drugog svedoka.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Gospodine Samardžiću, ja bih vas zamolio na ovih nekoliko, gotovo notornih stvari, ako možete da mi odgovorite samo sa da ili ne, jer radi se o ovoj stvari koja je nesporna, da ste vi rođeni 1935. godine. Je li tako?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Jeste.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li to znači da ste 1990. godine imali 55 godina, koliko je u to vreme više od polovine Jugoslovena imalo? Je li tako?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Pa jeste.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: A da li to znači da ono šta se događalo u Prvom svetskom ratu, svi ti ljudi su to istinski preživeli, to nije bila samo istorija?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Kojem? Prvom svjetskom ratu?

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: U Drugom svetskom ratu?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Jeste, ja sam ga preživio isto.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: A da li je u to vreme bilo vrlo mnogo ljudi koji su preživeli i Prvi i Drugi svetski rat?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Bilo je ljudi živih još iz Prvog svjetskog rata.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Mene zapravo interesuje nekoliko stvari koje su se dogodile između 1945. i 1953. godine, jer vi ste spomenuli da je vaš otac u to vreme stradao, a vi ste 1953. godine imali 18 godina, je li tako?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Jeste.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li biste mogli da kažete zbog čega je vaš otac bio u zatvoru, jer ste rekli i u vašoj pisanoj izjavi da je on bio u zatvoru između 1948. i 1953. godine, dakle pet godina, mora da je napravio nešto strašno?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Nijesam ja rekao da je bio do 1953. godine, nego je bio do 1952. godine i nije napravio strašno ništa, podvalili su mu, on je bio član Centralnog komiteta, odnosno Revizione komisije Centralnog komiteta Komunističke partije Crne Gore, prvoborac, predložen za narodnog heroja i UDB-a mu je podvalila i potpuno, potpuno pravednoga i nedužnoga zatočila na Goli Otok, potpuno nedužnoga i to se iz dokumenata vidi. Potpuno nedužnoga.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Da li to znači da je stradao u vreme Informbiroa 1948. godine samo zbog svog mišljenja?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Ne, čak, on je stradao u vrijeme Informbiroa, to je tačno, ali je njegovo mišljenje bilo ispravno, nije bio on za Staljina (Joseph Vissarionovich Djugashvili Stalin), nije bio, no je bio za liniju tadašnje njegove partije, ali klevetama i podvalama tadašnje tajne policije, prvenstveno Sava Joksimovića, šefa policije u Crnoj Gori, on je zatvoren.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala.

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Šta želite više?

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Pa zašto se ljutite, ja vas pitam.

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Ne ljutim se. Teško je sad uspomenu na oca koji je pravedno stradao, da vi tuda sad tražite nekakve zamke.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ma, gospodine Samardžiću, kakve zamke?

SUDIJA MEJ: Gospodine Tapušковиću, pitanje je kako, u stvari, ovo pomaže Pretresnom veću. Očigledno je da je to važno pitanje za svedoka, da je to nešto važno za svedoka, ali ja sad ne vidim relevantnost svega ovoga.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Pa videćete, časne sudije, vrlo brzo. Ja i hoću gospodinu Samardžiću to da kažem, da je vaš otac stradao samo ...

SUDIJA MEJ: Gospodine Tapušковиću, možda biste mogli da nam objasnite koja je relevantnost u tome, kako bismo shvatili.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Relevantnost je u tome što je te godine uhapšeno i tih godina uhapšeno oko 50.000 ljudi. Od tih 50.000 ljudi najviše je bilo Srba i Crnogoraca i svi su potom boravili u zatvoru na nekim malim ostrvima isključivo zbog toga što je u to vreme bila, između ostaloga, na tapetu ideja Velike Srbije. Dakle, 16.000 ljudi je bilo na tim ostrvima među kojima i njegov otac koji je stradao ni za šta, samo zbog toga što je bio pripadnik srpske i crnogorske nacije i zbog toga što je smatrao da je bilo ispravno jedno određeno mišljenje. Bez sudske presude, bez ičega, 16.000 ljudi otprilike je boravilo na tim ostrvima. I to je vrlo relevantna stvar, ako hoćete da gledate dalje kroz neke notorne stvari koje su se događale kasnije. Ja vas molim da to razjasnimo, to mi dopustite, ja vas zaista molim, jer je vrlo relevantno, pokazaće se.

SUDIJA MEJ: To ćemo da vidimo. Zasada postavite pitanje svedoku pa će on da odgovori.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li je ovo šta sam kazao tako?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Činjenice o broju zatvorenih mogu da budu tačne, bilo ih je mnogo više nego 16.000, to je tačno. Međutim, potpuno se ne slažem s vama da su oni zatočeni zbog ideje Velike Srbije. Borci sa Sutjeske koji su zatočeni na Golom Otoku, sa Neretve i ostali, nijesu se borili za Veliku Srbiju nego za bratstvo naroda Jugoslavije, Hrvata, Srba, Slovenaca i svih ostalih. Prema tome, njima nemojte podvaljivati.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Momenat, doći ćemo na to, gospodine Samardžiću, doći ćemo. Vi ste u vašoj izjavi kazali da je Aleksandar

Ranković, Titov ministar unutrašnjih poslova besramno propagirao srpsku stvar u Crnoj Gori, očistio je sve one koji nisu bili voljni da potpuno prihvate srpsku dominaciju. Jeste li vi to kazali u vašoj izjavi koja je evo ovde napisana, da je to bio pogrom, da je Informbiro, u stvari, između ostalog, bio pogrom i za to?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Informbiro je bio pogrom nad crnogorskom nacijom, jer vi niste baš tačno kazali broj zatočenih, odvojite vi srpske zatvorenike od crnogorskih. 80 posto zatvorenika na Golom Otoku su Crnogorci, a Crna Gora ima samo 1,6 posto stanovnika u Jugoslaviji. Da ponovim polako, časni Sude, tada je zatvoreno u Jugoslaviji, navodno koji su za Staljina, 90 posto su bili inosenti, potpuno nedužni. Kad su ih zatvorili, kad se skupilo na Goli Otok od 20 i nekoliko hiljada, 80 posto je iz Crne Gore, a Crna Gora ima samo 1,6 psoto stanovništva Jugoslavije. To znači da je šef policije iz Srbije Ranković bio se okomio potpuno na Crnogorce.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Gde su izdržavali kaznu? Da li je to bio Goli otok i Rab? Gde je vaš otac bio?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Na Golom Otoku.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Gde se nalazi Goli Otok?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Goli Otok, tačno je, nalazi se u Hrvatskoj, ali je vlast Rankovića bila jednaka i u Crnoj Gori i u Hrvatskoj tada, nije to bila situacija kao danas.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Dovoljno je, gospodine Samardžiću, oko toga, imam još stvari. A da li je tačno da je odmah nakon završetka Drugog svetskog rata, vi ste govorili juče o građanskom ratu koji je trajao do 1945. godine i vi to pamtite, a da li je tačno da je odmah nakon završetka Drugog svetskog rata došlo do ubistava na desetine hiljada ljudi koji su bili ili bogati ili pripadali ranije nekim partijama pre rata koje su se zalagale za parlamentarnu demokratiju, koji su bili ugledni, koji su bili veoma poznati kao umetnici, da li je došlo i to uglavnom Srbi i Crnogorci, da li je tačno?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Ne u tom smislu kako vi pričate. Vjerovatno je bilo nekoliko ubistava, ali da je to bila opšta praksa da se ubijaju bogati ljudi poslije rata i ugledni ljudi, to jednostavno nije tačno. Bilo je, dozvolite ...

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Najs (Nice).

TUŽILAC NAJS: Ja moram da uložim prigovor. Prijatelj suda treba da pomaže Sudu. Vreme je ograničeno i ...

SUDIJA MEJ: Da, u pravu ste, sada ću da se konsultujem sa kolegama.

(Pretno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Tapuškoviću, mi imamo dosta poteškoća pri utvrđivanju relevantnosti vaših pitanja. Da li biste mogli da nam objasnite relevantnost, a u svakom slučaju hteli bismo da usmerite svoje unakrsno ispitivanje na pitanja koja se tiču današnjice, a da ostavite istorijska pitanja po strani.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Časni sudija Robinson (Robinson), ja veoma uvažavam tu vašu primedbu, ali pošto je optužnica sročena tako, vi znate od prvoga dana da se bavimo problemom Velike Srbije i sve te tri optužnice su spojene na tom terenu. Sve ovo šta budem danas pokušao, evo sad sam možda došao do tih poenta, da pitam, tiče se upravo toga da je ta fama o Velikoj Srbiji postojala kroz svih tih 50 godina u raznoraznim teškim političkim trenucima. Ja sad, evo, imam nekoliko pitanja o kojima je govorio i gospodin Samardžić ovde u tom svom ranijem iskazu, upravo da vidite da u svim teškim političkim trenucima, od 1945. godine pa na ovamo, da ne idemo dalje, svakih 10 godina se postavljalo pitanje Velike Srbije i Velike Srbije koja može da ugrozi ostale nacije. Prema tome, čini mi se da je to, vi ćete videti tokom rada na ovom Predmetu, ne znam ni da li ću i koliko ostati u ovom Predmetu, jer ja mislim ...

SUDIJA ROBINSON: Vi želite da kažete da ideja Velike Srbije postoji, odnosno da ta ideja postoji već duže vremena? U redu, ali mislim da biste trebali da završite do 11.00.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, kratko, izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Mislim da je potpuno suprotno shvaćeno ovo šta gospodin Tapušković kaže. Nije reč o ideji Velike Srbije, već o optužbama zasnovanim na idejama o tobožnjim namerama za stvaranje Velike Srbije,

a ne u ideji Velike Srbije. Velika Srbija je Austro-Ugarska (Austro-Hungary) kreacija iz pretprošlog veka i antisrpska kreacija kad je anektirana Bosna i Hercegovina i to sam vrlo dobro objasnio.

SUDIJA MEJ: Dobro. Dozvolite gospodinu Tapušковиću da sam vodi ispitivanje. Gospodine Tapušковиću, imaćete vremena do 11.00.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Onda ću požuriti, ali ja mislim da bi to za vas bilo korisno sasvim sigurno, no, u redu, ja ću poštovati vaš nalog. Gospodine Samardžiću, vi ste juče izrekli da je ta ideja Velike Srbije napravljena tek krajem osamdesetih godina i da su tvorci te ideje i onaj "Memorandum" i Dobrica Ćosić i na kraju Slobodan Milošević. Tako ste kazali juče.

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Ja sam kazao da je vođa, a nijesam nikada kazao kad je početak, početak je za Garašanina, od Ilije Garašanina je ideja Velike Srbije postoji. To nije izmislila Austrija (Austria) nego ministar srpski.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Časne sudije, evo, ja vas molim, časne sudije, da obratite pažnju na stranu 8 srpske verzije, a stranu 9, zadnji pasus engleske verzije gde je navedeno da je gospodin Samardžić izjavio, posle prve rečenice, evo "posebno na sjeveroistoku republike oduvijek su podržavali ideju o stvaranju Velike Srbije. Poslije rata Aleksandar Ranković, Titov ministar unutrašnjih poslova, besramno je propagirao srpsku stvar u Crnoj Gori, počistio sve one koji nisu bili voljni da potpuno prihvate srpsku dominaciju. Mnogi ljudi koji su bili u partizanima bačeni su u zatvore kao staljinisti, fašisti, rojalisti ili samo obični nacionalisti. On ih je zamijenio ljudima koji su imali isto gledište kao on i njegovo gledište o srpskom primatu." Dakle, ta ideja je kod Crnogoraca postojala oduvek, kažete vi, Velika Srbija i srpski primat 1945. godine u postupcima, kako vi kažete, Aleksandra Rankovića? Je li tako kako ste ovde kazali, da je već tada bila na tapetu takozvana Velika Srbija ili ne?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Što znači na tapetu?

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Pa da je postojala kao nešto šta se uvek pripisivalo srpskoj strani?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: U Crnoj Gori se poslije 1948. godine počela provoditi dobra propaganda za velikosrpstvo i to je tačno. U školama

ona je čak i postoji, čak i do današnjih dana. Sve od školstva, prosvete, kadrovska politika koju sam, eto, na taj način pomenuo, sprovedena je tako da Crna Gora postane samo dio ili potpuno blizu jedne Velike Srbije. To je rađeno i šta hoćete više.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Dosta, hvala. Hvala vam, gospodine Samardžiću. Je li 1966. godine došlo do masovnog hapšenja, Rankovića i drugih ljudi u policiji, upravo isto zbog navodno postojanja ideje Velike Srbije?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: On je tada smijenjen zbog velikosrpske ideje. To je tačno, ali niko od tih policajaca njegovih tada nije hapšen. Jedan broj je bio samo penzionisan.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Je li Ustav 1974. godine, vi ste 1974. godine bili u saveznom Parlamentu savezni poslanik i vi znate sve ono šta je vezano za način donošenja Ustava iz 1974. godine i sve ono šta se događalo posle 1974. godine?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Jeste, upoznat sam u to.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li je Ustav iz 1974. godine upravo donet u tom strahu od Velike Srbije i nije li Ustav bio, taj Ustav iz 1974. godine priprema svih tih republika koje su tada napravljene, šest republika i dve pokrajine, za ekonomsko, političko i vojno otcepljenje?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Ne, ja tako ne mogu formulirati Ustav od 1974. godine. Ustav je imao sigurno intencije da smanji velikosrpsko, imao je tu, ali ovo što je druga kvalifikacija vaša, to ne stoji. Ustav nije predviđao otcepljenje, nije predviđao.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Da li je u tom Ustavu posebna odredba uneta vezano za opštenarodnu odbranu da se sav narod naoruža? Od koga je trebala Jugoslavija tada da se brani 1974. godine kada je svuda u Evropi bio mir i nigde na pomolu nije bio rat?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Oprostite, Jugoslavija je morala imati svoju armiju i svoj sistem odbrane. To ne možete negirati, morala je imati, ali je u to doba i dalje i to vrlo prisutna je uvijek postojala opasnost od napada Sovjetskog Saveza (Soviet Union) i njegovog bloka.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ali zašto narod da naoružavamo? Da čuvamo granice, u redu, ali zašto narod da naoružavamo?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Nije se mogla, ako bi bila Jugoslavija tadašnja, ako bi bila napadnuta od sovjetskog bloka jedina odbrana je bila opštenarodna odbrana, to je tradicija našeg naroda da se tako brani. Mnogo, u sklopu armije, da sav narod koji može da se brani učestvuje u odbrani. A to ništa nije strašno, ništa ne dokazuje ovo što vi želite da ...

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ali zar nije bilo opasnosti da ako dođe do otcepljenja ovog što je bilo predviđeno u ovom Ustavu, da li i jedan Ustav na svetu predviđa mogućnost otcepljenja, odnosno samoopredeljenja do otcepljenja?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Gospodine Tapušковиću, da vam kažem, socijalistička, Titova Jugoslavija imala je pet ustava. U svakom je od njih, od prvog do poslednjeg, bila odredba o pravu naroda na samoopredjeljenje i ne vidim u ovome ništa ako neki narod u federalnoj državi ima pravo da se otcijepi. To je demokratska tekovina, ne možete to negirati.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ali ova ustavna odredba o Teritorijalnoj odbrani, nije li prvi put stupila na snagu upravo u momentu kada je Slovenija preduzela ono šta je preduzela?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Šta je Slovenija preduzela?

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Teritorijalna odbrana je napala armiju.

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: A mislite ovo što je bilo 1990. i 1991? Slovenija je, ja sad ne ulazim šta je Slovenija napravila, tamo se napravio konflikt, to stoji, ali za to ne može biti odredba od 1974. godine. Kako to dovodite u vezu? Odredba postoji, to je tačno.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Znae šta me najviše interesuje, gospodine Samardžiću? Da li je u momentu donošenja Ustava iz 1974. godine bilo reči o tome da se da autonomija Srbima u Hrvatskoj?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Uvijek je ta ideja postojala da se da autonomija Srbima u Hrvatskoj. Ja to ne mogu reći i okrenuti na 1974. godinu. Bilo je uvijek zagovornika za to, čak i u toku Drugog svjetskog rata Moša Pijade je lično od Tita tražio da se da autonomija Srbima u Hrvatskoj.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Šta mu je odgovorio Tito?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Nije dao.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Je li Tito rekao ovo šta ste kazali, "Pijade mu je to kazao o autonomiji", Tito je odgovorio Pijadi da je ta oblast oduvek bila deo Hrvatske i da o autonomiji ne može biti govora? Je li to tačno?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: To je uglavnom, to je bilo na Glamoču negdje tamo gdje su se oni sastali, Moša Pijade se zalagao, a Tito je smatrao da autonomija ne treba s obzirom da je bio zagovornik da se stvori država naroda koji će živjeti u bratstvu i jedinstvu. Ja u ovom momentu, nemojte mi u ovom momentu, da li se ja slažem sa Mošom Pijadom ili sa Titom, takav je događaj postojao i ne znam šta želite da zaključite.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Časne sudije, ja vidim da mi je vreme isteklo. Da li mogu još nekoliko pitanja da postavim?

SUDIJA MEJ: Do 11.05. Izvolite.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Onda maksimalno da skratim. Ali pogledajte, Ustav od 1974. godine omogućava potpunu autonomiju, čak i ovo pravo na otcepljenje?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: I 1946. godine je bilo, gospodine Tapušковиću i za Ustav 1946. godine isto.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Znam, ali je li postojalo pravo veta pre 1974. godine?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Nije veto ni 1974. godine bio u svim oblastima, nego u pojedinim.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Je li mogla Srbija da se založi i da pokuša da dobije neki zakon na saveznom nivou ako Vojvođani, Vojvodina, gde žive uglavnom Srbi, ne daju saglasnost?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Zavisi od kojih je zakona. Nemojte sada interpretirati, možemo Ustav da interpretiramo koliko hoćete, zavisi koji zakon, oprostite.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Vi ste bili u saveznoj Skupštini do 1978. godine. Je li postojala potpuna paraliza rada saveznih organa, da apsolutno ništa nije moglo da se radi na saveznom nivou? Je li to tačno ili nije tačno?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Nije tačno da je bila paraliza, jeste bilo teškoća, vrlo velikih teškoća, tu se slažem, radi takvih odredbi, bilo je teškoća, ali da je bila paraliza ne možete to tvrditi.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ali data je autonomija Srbima u Vojvodini, Srbima u Vojvodini, u Srbiji, a nije data autonomija Srbima u Hrvatskoj, kako to objašnjavate?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Objasnjavam to time da autonomija Vojvodini i autonomija Kosovu nije data 1974. godine nego 1945. godine, odnosno odlukama drugog zasjedanja AVNOJ-a u toku rata 1943. godine.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: A što nije data ...

SUDIJA MEJ: Malo sporije, molim vas, prevodioci ne mogu da prate.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Ja sam takav temperament, časne sudije, prema tome, ovo nema veze, tako se uvek ponašam. Ako smatrate da je ovo moje malo brzo i žešće, ja ne umem drugačije.

SUDIJA MEJ: Pokušajte da privedete kraju ispitivanje.

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Evo da vam odgovorim odmah.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Je li Tito dao 1945. godine da Srbi imaju autonomiju ili ne?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: U redu, nije dao, ali je lord Karington predložio da Srbi imaju najveću moguću autonomiju pa je Slobodan Milošević to bacio pod noge i to je tačno, to isto ne možete negirati. Napokon su dobili, pa je Slobodan Milošević to bacio pod noge. Ako to mi u Jugoslaviji nismo znali urediti i slažem se da tu može postojati kritika, ali lord Karington (Peter Carrington) koji nije Jugosloven nego britanski plemić koji je dao punu autonomiju Srbima u Hrvatskoj, a Milošević, vođa Srba bacio pod noge, kako ćete onda pravdati ovo što je bilo 1945. godine?

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Gospodine Samardžiću ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Mej, molim vas.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, samo kratko, budući da prekidate.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: U mom govoru koji je u celini ovde, upravo se i te činjenice pominju o kojima sada govori gospodin Samardžić, potpuno suprotno od onoga kako on tvrdi.

SUDIJA MEJ: Mi ćemo da pročitamo taj govor kada dobijemo prevod, pa ćete onda moći da iznesete šta želite. Sada ispituje gospodin Tapušковиć, dozvolite mu da završi i nemojte da prekidate. Izvolite, gospodine Tapušковиću.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Proputovali ste mnogo toga, ali bili ste u Australiji (Australia) i u kontaktu sa emigrantima i bili ste i sa hrvatskim i sa srpskim ljudima i čuli smo od vas da su oni već tada govorili o tome da će vrlo brzo doći do nezavisnosti Hrvatske?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Oni su vazda govorili, emigranti, veliki broj emigranata iz Hrvatske je, tačno, sve od oslobođenja, jedan određeni broj od njih imali svoje organizacije i zalagali se za nezavisnu Hrvatsku.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: To ste vi čuli i u Australiji dve godine nakon Titove smrti?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Jesam to čuo, jeste, to stoji. Zalagali su se za nezavisnu Hrvatsku emigranti, određen broj, ne svi. Jedan broj hrvatskih emigranata se zalagao. Čitao sam njihove novine.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: I da skratim samo: ovde ste u iskazu rekli da su, ja mislim da bi bilo u redu, jer je to bratstvo i jedinstvo kovano stalno da smo svi bili jednaki, ali vi ste napravili razliku i rekli ste u svojoj izjavi da su Hrvati bili bliži Crnogorcima nego Srbima.

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Āe sam to napisao?

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ja ću vam naći, ako hoćete.

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Pa dobro, ja ne znam, ne sjećam se da sam to rekao. Ja sam tako vaspitan i to sigurno mislim da je tako, Crnogorci su bliski i Hrvatima i Srbima. Šta hoćete?

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: U redu. Šta znači "posrbljavanje", vaša reč? Je li na vas iko uticao da promenite svoje uverenje o tome kojoj naciji pripadate?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Na mene lično nije, ali da je postojala tendencija da jedan određeni broj Crnogoraca kažu da su Srbi, a ne Crnogorci, to je prisutno, to je sigurno.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Časni Sude, ja ne bih hteo da zloupotrebljavam vaše strpljenje, a budite sigurni da sam imao još mnogo toga što bi vam pomoglo u sagledavanju svih ovih stvari. No, ja vam se zahvaljujem i za ovoliko vremena koliko ste mi dopustili.

SUDIJA MEJ: U redu.

TUŽILAC NAJS: Pre nego što prekinemo s radom, hteo bih da kažem nešto što je administrativne prirode.

SUDIJA MEJ: Da li ćete dodatno da ispituјete ovog svedoka?

TUŽILAC NAJS: Da. Identifikovali smo, u svetlu unakrsnog ispitivanja, transkripte koje se odnose na sednice Parlamenta. Možete da ih vidite, obimni su i napisani na ćirilici. Mislim da je ovim dokumentima optuženi već imao pristup na ovaj ili onaj način. Pre nego što pustimo svedoka, mi bismo to trebali da obelodanimo po Pravilu 68 ili drugačije. Ja ću sada da vam dam brojeve stranica: 101, 102, 104, 147, 149, 193 do 196 i dostaviću kopiju gospodinu Tapušковиću. Dakle, to je onih pet do šest stranica koje su zapravo intervencije ovog svedoka u stenogramu sa sednica. I zatražiću posle toga kratku privatnu sednicu nakon prekida, zbog još jednog administrativnog pitanja.

SUDIJA MEJ: U redu, a sada prekidamo raspravu na pola sata.

(pauza)

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, tri kratke stvari. Ovo prvo je nepovezano sa sledeće dve stvari. Tiče se nečega šta je iskršlo za vreme unakrsnog ispitivanja. Kao što Pretresno veće zna, ja sam vodio ovaj slučaj uz minimum intervencija. Nadam se da to tako Pretresno veće želi, ali isto tako nikada nisam želeo da dovedem Pretresno veće u poziciju da mora da se složi s nečim, a da pri tom nema priliku to da razmotri. Mi smo ovde sada videli da je zadnje pitanje optuženog bilo primer vrlo lošeg ukusa i išla je na račun fizičkog stanja ovog čoveka, našeg svedoka i mislim da može da se protumači kao pretnja. Mislim da bi Pretresno veće trebalo javno to da komentariše.

SUDIJA MEJ: Da, sećam se, bilo je to vrlo vulgarna uvreda.

TUŽILAC NAJS: To je vrlo uznemiravajuće za sve one koji govore ovaj jezik, kao i za ljude iz tog područja koji tačno znaju o čemu se radi.

SUDIJA MEJ: Dobro, zašto onda to ne iznesete na javnoj raspravi?

sekretar: Na javnoj raspravi smo.

SUDIJA MEJ: Da, ali, na žalost, svedok nije tu.

TUŽILAC NAJS: Ja ću to da ponovim kad on dođe. Možemo li sada na privatnu sednicu, zbog ove druge dve stvari?

SUDIJA MEJ: Da, idemo na privatnu sednicu.

(privatna sednica)

sekretar: Sada smo na otvorenoj sednici.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, dok svedok ne stigne u sudnicu, imam ovde neke beleške koje sam pribavio pre poslednjeg odlaganja i koje se tiču zasedanja crnogorske Skupštine. To je 4., 7., 17., 24. i 25. oktobar, 23. decembar, 16, 17, 18. možda još i 21, 22. januar 1992. godine, zasada imamo verziju samo na ćirilici. Ja nisam hteo dodatno da opterećujem prevodilačku službu, ali, naravno, mi možemo ponovo da se obratimo Pretresnom veću kada

izvršimo svoju obavezu da prevedemo, ali biće to selektivno prevođenje, a sad molim da se dokumentu da broj dokaznog predmeta.

sekretar: Biće to dokazni predmet Tužilaštva 340.

TUŽILAC NAJS: Dakle, vraćam se ponovo na pitanja koja su postavljena ovom svedoku u vezi sa *meritum-om* njegovog svjedočenja. Pre nego što to uradim, hteo bih samo da vas podsetim da smo svi u Tužilaštvu osudili poslednje pitanje koje je uputio optuženi i, uz dužno poštovanje, smatramo da je reč o vrlo lošem ukusu, a možda nešto čak i gore. Optuženi je, naime, govorio nešto o kratkim nogama u odnosu na čoveka koji je izložen velikim patnjama, kao što Pretresno veće zna. Mislim da je to nešto šta ne može da se oprost i zašta nema opravdanja.

SUDIJA MEJ: Ja samo želim da naznačim da Pretresno veće uopšte nije uzelo u obzir to pitanje i da je takođe smatralo da se radilo o vrlo, vrlo vulgarnoj uvredi i želimo da to svedok i od nas čuje. Gospodine Miloševiću, molim vas da dozvolite da gospodin Najs završi.

DODATNO ISPITIVANJE: TUŽILAC NAJS

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Samardžiću, vi ste izneli jednu primedbu kada ste rekli da se Đukanović suprotstavio optuženom i da vi zbog toga nećete da ga napadnete. Rekli ste to u odnosu na neke delove vaše izjave kada ste govorili o Đukanoviću. Da li je to i dalje vaš stav, naime, da njega nećete da napadate budući da je, da ovde ne želite da ga napadate i optužujete, budući da se on suprotstavio optuženom? Samo mi kratko recite da ili ne, da li je to adekvatan prikaz vašeg odgovora na to pitanje.?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Jeste i to, ali nije samo to nego i imalo je nekih manjih grešaka u onom mom svjedočenju unazad dvije godine, ali je osnovno to što ste mi sad postavili pitanje. Ja ne želim napadati Mila Đukanovića na ovom Sudu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala, hvala. Ponovo kako bi ovo ušlo u zapisnik i kako bi Pretresno veće to imalo kao deo spisa, nešto šta mi je bilo na umu kada smo videli onaj novinski članak, sada su zaista u toku izbori, zar ne? Je li tako i je li tačno da je gospodin Đukanović kandidat koji se zalaže za nezavisnu Crnu Goru?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Gospodin Đukanović se zalaže za nezavisnu Crnu Goru. Tako ja smatram da je tako. Međutim, danas se stvara nova država Srbija i Crna Gora i u toj državi će Crna Gora vjerovatno dobiti konfederalni status.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Predočen vam je jedan deo vaše izjave koji se odnosi na antikatoličku prirodu ofanzive na Dubrovnik. Veći deo tog paragrafa koji se nalazi na stranici 16 engleske verzije je pročitana vama. Međutim, ja bi sada hteo ponovo da pročitam samo zadnju rečenicu gde govorite o Srpskoj pravoslavnoj crkvi i kažete "oni nikada nisu govorili o pomirenju i toleranciji, već su konzistentno zagovarali jedan vrlo radikalan stav, radikalan put pri čemu se nisu uopšte obazirali ni na koga ko nije Srbin". Je li to ono šta ste vi izjavili, otprilike, u vašoj izjavi? Ponovo, dovoljan mi je kratak odgovor, da ili ne.

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Da, Srpska pravoslavna crkva, posebno njen predstavnik u Crnoj Gori je upravo radio tako. Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Optuženi vam je postavio čitav niz pitanja o samoopredeljenju i ostanku svih Srba u jednoj državi i tome u slično. Je li to bio stav koji ste vi u jednom trenutku zagovarali? Sećate se da smo pogledali jednu kartu na kojoj je ucrtana linija Karlobag - Karlovac - Virovitica pa nam u svetlu toga recite sledeće: jedna država koja bi bila definisana takvom linijom, odnosno takvom granicom, da li bi svi Srbi ostali u jednoj državi, da ili ne?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Ako bi se stiglo na liniju Karlobag - Virovitica, većina Srba uglavnom bi bila upravo tako u jednoj državi. Bila bi, ali bi u toj državi bilo mnogo Hrvata i Muslimana i ostalih narodnosti koje sačinjavaju Jugoslaviju.

SUDIJA KVON: Samo trenutak. Gospodine Samardžiću, vi ste kao osnov za vašu tvrdnju da se optuženi zalagao za ideju Velike Srbije uzeli njegov govor u kom je rekao da bi Srbi trebali da žive u jednoj državi. Dakle, vi ste to protumačili kao zalaganje za Veliku Srbiju. Međutim, optuženi je rekao da "svi Srbi u jednoj državi" znači da žive u Jugoslaviji, to je bila federalna Jugoslavija. Da li biste onda možda mogli da povučete razliku između vašeg stava kog se držite da bi Srbi u Hrvatskoj trebali da ostanu unutar Jugoslavije i tog stava gospodina Miloševića, da bismo sve to sada sastavili?

SVEDOK SAMARDŽIĆ: Gospodin Milošević se zalagao za Veliku Srbiju, a ne za federalnu Jugoslaviju, ako isključimo njegovo shvaćanje federacije između malene Crne Gore i velike Srbije. Što se tiče srpskog naroda u Hrvatskoj, njegov je jasni stav da oni treba da budu, kad nema Jugoslavije, da bude to u Velikoj Srbiji. Moj stav po tome je bio potpuno jasan: Hrvatska treba da ostane u svojim granicama, a Srbi treba da u Hrvatskoj dobiju svoju samoupravu upravo onako kako je predložio lord Karington. Tu je ogromna razlika. Njegov kandidat za predsjednika Srbije, vojvoda Šešelj kojega, kažem, gospodin Milošević predlaže za predsjednika Srbije, bez prestanka već 12 godina koliko ga čujem, sve do današnjeg dana zagovara Veliku Srbiju i konkretno kaže "Karlobag je naš i sve do Virovitice" i u posljednje vrijeme čak je pomenuo da je i Rijeka koja je dalje na zapad od linije Karlobag - Virovitica, srpska luka. To je shvaćanje Velike Srbije gospodina Miloševića i pokreta, nije to samo on, on je možda i manje govorio, spominjao Viroviticu, ali su njegovi slijedbenici kao što je Šešelj, kao što su mnogi drugi upravo se zalagali za Veliku Srbiju. Gospodin Milošević prije nego se razgorela do kraja kriza odbio je inicijativu Gligorov - Izetbegović, to su predsjednici Bosne i Hercegovine i Makedonije koji su predložili da ostane federativna Jugoslavija sa četiri republike, ako Hrvatska i Slovenija odu. Milošević je grubo odbio tu njihovu inicijativu, jer je, normalno, imao namjeru drugu, da stvori Veliku Srbiju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Mej, imam primedbu.

SUDIJA KVON: Hvala vam.

TUŽILAC NAJS: Mislim da je optuženi nešto rekao.

SUDIJA MEJ: Izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Svedok govori o tome da sam ja manje pominjao granicu Karlobag - Karlovac - Virovitica što znači da sam pominjao, samo manje. Pošto ja to nikad nisam pominjao, ja tražim da svedok bilo kakav moj nastup, privatni ili javni, o tome iznese. A drugo, svedok kaže da sam ja odbio plan Izetbegović - Gligorov kad je ...

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, vi ste imali priliku da unakrsno ispitujete. Ne možete stalno da prekidate kad neko drugi nešto kaže, a, osim toga, vi

ćete da budete u prilici da komentarišete ono šta je svedok rekao i mi ćemo tada da vas saslušamo.

TUŽILAC NAJS: Sada bih hteo da pređem na sastanak od 1. oktobra. Odbrana je predočila jedan novinski tekst na kome se nalazila i jedna fotografija. Ne znam koji je broj bio tog dokaznog predmeta?

SUDIJA MEJ: Pa nije dat broj.

sekretar: To će da bude dokaz Odbrane 53.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle, gospodine Samardžiću, vezano za dokaz Odbrane 53, vi ste bili u prilici, kratkoj prilici da pogledate taj dokument. Nalazite se tu na mestu za svedoka, nije baš udobno mesto, ali recite nam da li se vi uopšte vidite na toj fotografiji?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Ne, ja se ne vidim. Ne mogu se ja prepoznati tu, niti se vidim i nijesam bio, znam, sjećam se ni na kakvoj komemoraciji tih dana, nikakvoj komemoraciji o kojoj oni ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Mislim da u članku stoji, dobićemo prevod uskoro, naravno, ta komemoracija je bila na početku sastanka, ali se ne navodi kada je taj sastanak tačno održan. Mislim da to stoji tu. Da li imate bilo kakva saznanja da se dešavalo, recimo, da pre nekih zvaničnih sastanaka i sednica se održi, na primer, neka kratka ceremonija kao što se vidi na ovoj fotografiji, dakle kada ljudi odaju nekom počast minutom ćutanja?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Ja nijesam bio ni na jednoj takvoj komemoraciji. Ona je mogla biti održana, ja ne kažem, mogla je biti, ali ne nikako 1. oktobra. Ona je mogla održata biti kao što izlazi iz, ako je to članak "Pobjede" 3. oktobra, da je mogla biti održana negdje 2. oktobra, ali to nema veze nikakve sa mojim iskazom i mojom tvrdnjom da je sjednica Vlade u prisustvu generala bila održata 1. oktobra.

SUDIJA ROBINSON: Izvinite, gospodine Najs, što vas prekidam, ali ja bi hteo da pogledam ovaj dokazni predmet. Možete da nastavite, izvolite.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vraćam se na pitanja o ovom dokumentu. Hteo bih da se dokument predoči svedoku, a da se na grafoskop stavi dokazni predmet 338, tabulator 2 i 3. Molim da se engleska verzija stavi na

grafoskop, budući da gospodin Samardžić govori engleski, ali da se vratim na fotografiju. Koliko se sećam, kratko sam je pogledao, mislim da ljudi na fotografiji nisu u uniformama. Pogledajmo sada englesku verziju, sam vrh, molim da se malo podigne. Vidite da tu stoji strogo poverljiv broj 14 i da je datum 1. oktobar. Zatim vidimo da je to naređenje na osnovu određenih odredbi i da stupa na snagu 2. oktobra i to je ono naređenje u kome se spominju posebni zadaci na dubrovačkom frontu. Ako pogledamo sada dokazni predmet pod tabulatorom broj 3, postavicu vam pitanje ubrzo, opet gornji deo, vidimo datum 1. oktobar, strogo poverljiv, broj 01 14/2. Dakle, na osnovu naredbe predsednika Predsedništva republike i ovo je naređenje ministra Bulatovića koje se ponovo odnosi na dubrovačko ratište, to vidimo pri dnu ove strane, moje pitanje je sledeće: možete li da nam kažete nešto o redosledu događaja? Prvo, da li su ova dokumenta sačinjena nakon sednice koju ste spominjali, a zatim da li su ova dokumenta mogla da budu sačinjena, a da taj sastanak prethodno nije održan?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Ovakvi dokumenti koje sam ja vidio prvi put ovdje u Sudu, ovakvi dokumenti se nijesu mogli raditi za vrijeme sjednice. Oni su očito urađeni poslije sjednice i to sjednice 1. oktobra o kojoj sam ja svjedočio, u prisustvu generala, rukovodstva Vlade i na njoj je donesena odluka o ratnim naporima sa Hrvatskom. Pošto je to napisano 1. oktobra, kao što vidim iz teksta, trebalo je da se izvrši mobilizacija, nije samo ono jedna jedinice kako je govorio gospodin Milošević, nego praktično opšta po ovome što je potpisao gospodin Bulatović i to je počelo 2. oktobra. Ta sjednica 1. oktobra nije bila komemorativna, nego radna.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. Vama optuženi nije pokazao neka druga dokumenta, niti vam je bilo ko drugi pokazao dokumenta koja su konzistentna sa pitanjem mobilizacije, zar ne?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Ne, nijesam ja gledao nikakva ta dokumenta što se tiče mobilizacije, jedino vidim ovo sada što stoji predamnom.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Možete li da nam kažete nešto u vezi sa stavom Strugara po tom pitanju, kakav je njegov stav bio na tom sastanku?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Ja sam došao dosta kasno, ali sam čuo Strugara koji je potvrdio to što je rekao gospodin Bulatović, da su nas ustaše napale, da je potvrdio je to što je Bulatović rekao, brojku od 30.000 i da mi treba da se branimo. On nije dugo govorio, odnosno vrlo kratko, uglavnom

ovo što sam kazao. Ništa drugo ja se u ovom momentu ne sjećam da je on rekao. Mi se trebamo braniti i to je njegov bio stav. Inače, ja gospodina Strugara ne poznajem, prvi put sam ga tada vidio i čuo sam se, taj, onaj kratki telefon, uglavnom sa Jokićem o čemu sam takođe svjedočio i to je sve.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pre nego što napustimo ovu temu i vojne akcije na području Dubrovnika, molim vas da odgovorite na ovo pitanje samo sa da ili sa ne. Da li ste vi lično čuli bilo na televiziji, radiju ili od nekoga, dakle da li ste čuli bilo šta o tome šta se dešavalo, odnosno šta su govorili predsednik Đukanović i predsednik Mesić, dakle, na sastanku u Cavtatu, mislim da je to bilo u Cavtatu, da li ste čuli šta je gospodin Đukanović rekao Mesiću vezano za dubrovačku kampanju? Govorim o sastanku koji je održan u poslednjih nekoliko godina?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Da, javno je bilo objavljeno da je predsednik Đukanović se izvinio Hrvatskoj za nedaće i pogibije koje su se desile nad Dubrovnikom. Izvinio se u ime naroda Crne Gore.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Časni Sude, kasnije ćemo možda da dobijemo više detalja o tome iz nekih drugih izvora. Sada bih hteo da pređem na odluku koja je doneta na Karingtonovoj konferenciji. Pre nego što pređem na to, budući da je optuženi osporavao istorijat svega toga, hteo bih da vas pitam da li imate bilo kakva saznanja o nekim telefonskim pozivima i razgovorima pre nego što se glasalo po predlogu lorda Karingtona? Ako imate bilo kakva saznanja, recite nam ko je vodio taj razgovor?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Je li mislite na telefonske razgovore u Podgorici ili negdje drugo, u Hagu?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vezano za gospodina Bulatovića, dakle, ako imate bilo kakva saznanja noć pre ...

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Jeste, noć, za vrijeme zasjedanja Skupštine Crne Gore od otprilike 19.00 do 7.00 koju je prenosila televizija Titograd, Momir je bio veći dio u svojoj kancelariji, posmatrao iz monitora i bio je na vezi, čestoj vezi to veče sa gospodinom Miloševićem. To mi je on lično kazao i za tadašnju situaciju i tadašnje odnose, ja sam smatrao da je to i normalno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Postavljena su vam brojna pitanja o izjavi za koju se tvrdi da je izjava gospodina Bulatovića. Ja bih sada zamolio tehničku kabinu da nam pusti jedan kratak video snimak.

(Video snimak)

Novinar: Srpske vođe provele su put nazad kući kujući zavere.

Borisav Jović: Jedina povoljna verzija je bila da Crna Gora povuče svoj stav.

Momir Bulatović: I onda je počeo da zvoni moj telefon. Značajne političke ličnosti tamo su pitali "je li moguće da si ti postao izdajnik srpskog naroda". Onda je taj razgovor trajao čitavu noć. Samo su zvonili telefoni. Već su počele pojedine prijetnje.

DNEVNIK 2 TV BGD: Narodna stranka Crne Gore zatražila je vanrednu sednicu crnogorskog Parlamenta zbog toga što je Momir Bulatović potpisao haški dokument. Očekujemo da će njegova ...

DNEVNIK 2 TV BGD: ... usvoji njihovu deklaraciju kojom se potpis Momira Bulatovića na haški dokument osuđuje kao separatistička odluka ...

(Kraj video snimka)

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. Časni Sude, ovaj odlomak koji smo upravo videli jeste, u stvari, dokazni predmet koji ćemo da predočimo preko jednog kasnijeg svedoka. Moguće je da su sudije upoznate s tim, budući da se radi o odlomku iz filma "Smrt Jugoslavije" (The Death of Yugoslavia). Naravno, ja mogu da odložim to za kasnije ili mogu uopšteno o tome sada da govorim. Da li je to bio gospodin Bulatović, koga ste videli na ovom snimku?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Svakako, to je bio lično Momir Bulatović.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I on je govorio o onome šta se desilo prethodne noći i prethodnog dana i da li je to, u stvari, u skladu sa vašim iskustvom vezano za taj događaj?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: U potpunom skladu, govori o telefonima, o napadu na njega, da je izdajnik i on je morao da promjeni svoj stav zbog pritisaka o kojima sam ja govorio.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I još samo nekoliko pitanja. Formulacija “oslobađanje Dubrovnika”, da li ste vi ikada čuli za tu formulaciju “oslobađanje Dubrovnika”?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Svakako da sam. To je bilo govoreno treba osloboditi Dubrovnik i to je bilo prisutno tada u shvaćanju da, “odbraniti se od ustaša”, a onda nastaviti oslobađanje Dubrovnika.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. Da li se sećate neke prilike kada je rečeno da je to navodno oslobađanje okončano?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Molim vas kako oslobađanje okončano?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li se ikada tvrdilo na bilo kom sastanku na kome ste prisustvovali da će Dubrovnik uskoro da bude oslobođen? Ako se ne sećate, preći ćemo na nešto drugo, a ako se sećate, recite nam.

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Ne, momentalno ne mogu da se sjetim da će biti brzo okončano, to ne znam da je to bilo, ali da će se Dubrovnik osloboditi, to je prisutno bilo tada, makar u primorju Crne Gore.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu, u redu. Predočene su razne stvari koje ste navodno rekli u vezi sa Prevlakom, a videli smo dokumentaciju vezano za vaše pregovore sa Hrvatskom o Prevlaci. Što se vas lično tiče, da li ste stalno imali konzistentan stav da o Prevlaci treba da se pregovara sa Hrvatskom i, dakle, da li ste pri tome ostajali i privatno i javno ili ste morali da malo drugačije te stvari kažete javno?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Od samog početka bilo kakvog razgovora i ideji o Prevlaci, uvijek sam imao potpuno isti stav i do krajnosti se zalagao za njega, a to je da Prevlaku možemo dobiti jedino u dogovoru sa prijateljskom Hrvatskom, a ne da se sa njome ratujemo i nema drugoga načina da Prevlaku dobijemo od Hrvatske nego jedino ako pregovaramo i ne ratujemo s njom. I na televiziji i u Skupštini Crne Gore i u Vladi, od početka do kraja, zalagao sam se tada, a sada isto tako mislim.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I na kraju, gospodine Samardžiću. Što se tiče suštine vašeg svedočenja, a to je, u stvari, napad na Dubrovnik, u vezi sa tim optuženi je rekao da je on taj napad osudio, odnosno da je osudio granatiranje Dubrovnika, a kada je Pretresno veće insistiralo na objašnjenju, on je rekao nešto u sledećem stilu, da je shvatio da napadaju vojsku,

budući da su hteli da ograniče delovanje Zbora narodne garde. Da li je ovo objašnjenje vezano za učešće vojske u Dubrovniku nešto šta ste već ranije čuli?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: To što je rekao u Hagu ili u Briselu (Brussels) gospodin Milošević ne odgovara apsolutno istini. On je vjerovatno rekao, ali na Dubrovniku je bilo ratovanje, puna armija, sprema, armija i njena sprema i rezervisti Crne Gore napadali su na Dubrovnik. Tamo u to doba nije bilo "zenga" ni "crnih legija" kako piše predsjednik Vlade Srbije Zelenović.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A na sastanku crnogorske Skupštine, mislim prvenstveno na onaj 1. oktobra i na one koji su usledili, je li to objašnjenje, odnosno opravdanje izneto ili nije?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Da malo izmijenim, to nije bila Skupština 1. oktobra, nego je bila sjednica Vlade proširena sa generalima, o čemu sam svjedočio. Na toj sjednici sam prisustvovao jednim dijelom i osnovna poenta je bila da Hrvati nas napadaju i da mi treba da se branimo i svakako u kontekstu toga bilo je riječi i o incidentima koje čini hrvatska strana na našoj granici i o tome je bio podnesen čak jedan mali papir u koji ja tada nijesam protestovao, ali nijesam ni mnogo bio siguran da je to u redu. Ja, glavno, glavno sjećanje sa toga sastanka je da mi se moramo braniti od Hrvatske, to je bilo 1. oktobra, a već drugi dan je bilo jasno da mi smo ušli, preko televizije, da su naše jedinice ušle u Hrvatsku i da nema traga od 30.000 koje napadaju Crnu Goru.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Juče ste nam, odnosno prekjuče, da prekjuče, rekli da kada vam je prvi put pruženo ovo objašnjenje, naime da 30.000 ljudi napada iz Hrvatske, vi ste to prihvatili, jer su vam to tako rekli neki generali. Možete li da nam kažete otprilike kada ste shvatili da je ta priča lažna, da to nije istina i kada ste počeli da se distancirate od svega toga?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Ja sam tu, veče 1. oktobra, kazao sledeće: "Ako su nas napali, trebamo se braniti", jer sam vjerovao, imao sam impresiju, tu su generali u pohodnoj uniformi ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, da, u redu je. Mene sada samo zanima kada ste shvatili da vam nisu rekli istinu? Mi smo čuli vaš iskaz o tome, ali recite nam samo još to, otprilike kada ste po prvi put to shvatili?

SVEDOK SAMARDŽIĆ – ODGOVOR: Pa već slijedeći dan, slijedećih dana. Normalno da sam se lomio, nije mi bilo lako prelomiti moje vjerovanje da je armija ta koja će čuvati Jugoslaviju i da je to armija ona koju sam ja zapamtio kao dijete u Drugom svjetskom ratu. Trebalo je nekoliko dana da se prelomi u mene i da vidim da je to ...

TUŽILAC NAJS: U redu, to sam hteo da čujem. Časni Sude, završio sam svoje dodatno ispitivanje.

SUDIJA MEJ: Gospodine Samardžiću, hvala lepo što ste došli da svedočite pred Međunarodnim sudom. Ovim se sada završava vaše svedočenje i možete da odete.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Mogu li postaviti neka pitanja u vezi sa ovim?

SUDIJA MEJ: Ne. Ne, imali ste priliku da provedete svoje unakrsno ispitivanje. Mi sada zaista moramo da završimo sa svedočenjem ovog svedoka. Da, hvala, gospodine Samardžiću.

SVEDOK SAMARDŽIĆ: Hvala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: A šta ćemo sa ovim stenogramom koji nam je gospodin Najs dao?

SUDIJA MEJ: Postaću dokazni predmeti i vi ćete da budete u mogućnosti da iznesete komentare kada za to dođe vreme i kada mi dobijemo prevode. Molim sledećeg svedoka. Dok čekamo na sledećeg svedoka iskoristio bih ovo vreme da donesem jednu odluku, a tiče se gospodina Vladimirova (Wladimiroff). Gospodine Kej (Kay), ovo je, zapravo, sada odluka Pretresnog veća o slučaju gospodina Vladimirova. Pretresno veće je vrlo pažljivo razmotrilo ovu stvar i zaključilo je da izjave koje je dao gospodin Vladimirov, čak i uz prihvaćeno objašnjenje, zaista ozbiljno dovode u pitanje mogućnost da on nastavi ovde da nastupa kao prijatelj suda. Pretresno veće primećuje da on ne samo da je iznosio komentare o delu suđenja u kome su do sada izvođeni dokazi, već je takođe dao neke procene o onom delu suđenja za koje do sada dokazi još nisu bili izvođeni. U oba slučaja izgleda da je stekao uverenje, odnosno izrazio mišljenje o ovom Predmetu koje je nepovoljno za optuženog. Od posebne je zabrinutosti njegovo mišljenje koje je izrazio, da

će optuženi verovatno morati da bude osuđen, barem u odnosu na nekoliko optužbi iz optužnice. Izjava uzeta u celini, prema stavovima Pretresnog veća, može da dovede do vrlo razumne percepcije pristranosti ovog prijatelja suda. Ono šta je implicitno u samom pojmu prijatelja suda je poverenje koje Pretresno veće ima u svoga prijatelja suda kada je reč o izvršavanju njegovih zadataka. S obzirom na te okolnosti, Pretresno veće ne može da bude uvereno da će ovaj prijatelj suda zaista da obavlja svoje dužnosti ispravno, a s tim u vezi se dovode i vrsta odbrane koje su na raspolaganju optuženom, a koje zahtevaju nepristranost. Stoga će Pretresno veće da izda nalog Sekretarijatu (Registry) da ukine imenovanje gospodina Vladimirova kao prijatelja suda u ovom Predmetu. Pretresno veće je došlo do ove odluke uz duboko žaljenje, budući da je nastupanje gospodina Vladimirova, kao i nastupi drugih prijatelja suda bilo od velike pomoći Sudu. Detalji ove odluke i obrazloženje slede u pisanom obliku. Izvolite.

TUŽILAC NAJS: Mislim da je svedok na vratima sudnice.

SUDIJA MEJ: Pa neka uđe.

TUŽILAC NAJS: Naravno, časni Sude.

SUDIJA MEJ: Molim da svedok pročita svečanu izjavu.

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, celu istinu i ništa osim istine.

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC NAJS

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vaše puno ime i prezime, molim.

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ: Moje ime je Dejan Anastasijević.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Anastasijeviću, jeste li vi po nacionalnosti Srbin, jeste li rođeni u Beogradu godine 1962. i je li tačno da ste studirali na Univerzitetu u Beogradu i to na katedri za molekularnu biologiju, da niste diplomirali, da ste odslužili vojni rok i to od 1980. do 1981. godine u JNA? Jesu li ove informacije tačne?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Sve ove informacije su tačne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Jeste li postali novinar, odnosno ratni reporter i to negde u jesen 1991. godine, pri čemu ste prvo radili, čini mi se, u Beogradu za Radio B92, što je jedna nezavisna radio stanica, a zatim za *United Press International* i da li je tačno da ste za vreme rata u Hrvatskoj radili kao novinar za niz pojedinaca i agencija, uključujući Si-En-En (CNN), Bi-Bi-Si (BBC) i "Njujork tajms" (New York Times)?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Da, sve je tačno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Od 1993. godine, da li radite za "Vreme", beogradski nezavisni nedeljnik i je li tačno da ste reporter slobodnjak, za "Tajm" (Time) od 1996. godine?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Da, sve je tačno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Jeste li obišli i izveštavali sa nekoliko ratišta, uključujući Vukovar i to odmah nakon pada Vukovara u ruke Srba i jugoslavenskih snaga i da li je tačno da ste 1992. godine bili u istočnoj Bosni?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Sve je to tačno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I, najzad, još nekoliko reči o vašoj biografiji: je li tačno da ste se nedavno vratili sa studijske godine 2001 - 2002., koju ste proveli na Univerzitetu Harvard (Harvard University), gde ste imali stipendiju za novinare?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Da, to je tačno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Za početak izneo bih nekoliko vaših opservacija o onome šta se događalo na terenu. Vukovar, novembar 1991. godine. Kada ste prvi put otišli u Istočnu Slavoniju u vezi sa padom Vukovara?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: To je bilo nekoliko dana, otprilike sedam dana pre nego što je grad pao u ruke srpskih snaga.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kroz kakve ste formalnosti trebali da prođete kako biste stigli tamo?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Bilo je neophodno dobiti dozvolu od službe za informisanje Jugoslovenske narodne armije tada i ta se dozvola dobijala u Beogradu i važila je do sela koje se zove Negoslavce, koje se nalazi u blizini Vukovara, a tamo je u pres službi JNA bilo potrebno dobiti novu dozvolu sa kojom se moglo ići bliže gradu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A koja vlast je izdavala tu dozvolu?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Dozvolu je izdavala Služba za informisanje Jugoslovenske narodne armije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pri ulasku u Vukovar, jeste li trebali da prođete kroz neke kontrolne punktove i, ako jeste, koje?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Bilo je nekoliko kontrolnih punktova kroz koje je trebalo proći. Prvi je na samoj administrativnoj granici sa Hrvatskom i, zatim, u zavisnosti od situacije nekoliko punktova do Negoslavaca i između Negoslavaca i Vukovara.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Do vremena kada ste stigli u Vukovar, odnosno pre vašeg dolaska u Vukovar, jeste li iz srpskih medija, mislim na televiziju i radio prvenstveno, čuli išta o onome šta se tamo događalo?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Naravno, bilo je jako mnogo vesti koje su bile emitovane iz tog područja u to vreme i uglavnom su sve vesti govorile o tome da je ono šta se dešava to da dobro obučene i naoružane snage Hrvatske, združene "zenge" takozvani, znači, Zbor narodne garde napadaju slabo zaštićena srpska sela u okolini Vukovara i da srpski civili, goloruki narod, kako se tada govorilo, na jedvite jade uspevaju da se odbrane, a snage JNA koje su tu bile, bile su opisivane kao snage koje pokušavaju da razdvoje zaraćene strane i eventualno se suprotstavljaju hrvatskim ekstremistima.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kako su se ti izveštaji poklapali, odnosno jesu li bili u kontradikciji sa onim što ste vi videli kada ste stigli u Vukovar?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Razlika je bila drastična i šokantna. Kao prvo, srpske snage, te srpske paravojne jedinice u regionu su bile odlično naoružane i, u stvari, radilo se o tome da su oni, da je grad bio pod opsadom i da je postojala, bila u toku ofanziva da bi se grad uzeo, zauzeo. Takođe bilo je potpuno očigledno da JNA ne samo da nije neutralna, nego da pruža logističku i artiljerijsku podršku srpskim snagama.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kažete da JNA nije delovala neutralno. Da li je postijala mogućnost razdvajanja dve strane na terenu i ako jeste, šta je JNA činila, odnosno šta je izgledalo da je činila?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Propagandna linija se menjala tokom sukoba, tako da je priča o neutralnosti postojala samo u prvo vreme

opsade Vukovara, da bi se kasnije tvrdilo da se radi o sukobu JNA i hrvatskih ekstremista. Međutim i tokom, praktično sve vreme opsade i nakon nje, JNA je sasvim očigledno aktivno pomagala jedinice takozvane Teritorijalne odbrane na područjima koje su držali Srbi oko Vukovara i takođe je aktivno pomagala paravojne jedinice poslate iz Srbije koje su se uglavnom sastojale od dobrovoljaca koje su takođe delovale u regionu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vratićemo se na pasus 6 iz mog rezimea, časni Sude kasnije, a sada bih prešao odmah na sedmi. Dok ste prolazili kroz hrvatska sela u Istočnoj Slavoniji, jeste li primetili nešto u tom području u to doba, mislim prvenstveno na Tovarnik?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Da, vrlo se jasno sećam sela Tovarnik koje se nalazi na putu prema Vukovaru i vrlo se jasno sećam da mi je već tada palo u oči da su neke kuće teško oštećene ili potpuno spaljene, dok su druge sasvim netaknute. Iako sam znao da je bilo teških borbi kod tog sela, bilo mi je čudno kako se to desilo. Međutim, bilo mi je manje čudno kada sam video da su skoro sve kuće koje su neoštećene imaju natpise koji su uglavnom glasili da je "srpska kuća", "ne diraj", ili neki srpski nacionalni simbol koji je označavao da se kuća nalazi u posedu Srba.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A ostale kuće, koliko je velika bila šteta na njima?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Ostale kuće su bile veoma teško oštećene. Neke su imale, neke su bile oštećene očigledno artiljerijom, znači minobacačima ili topovskom ili tenkovskom paljbom, dok su druge kuće izgledale kao da su spaljene namerno. To znači da su spoljni zidovi bili sasvim neoštećeni, ali da je unutra sve bilo izgorelo i da se krov urušio kao rezultat toga.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Jeste li primetili ikakvu razliku između sela koja su bila većinski srpska i sela koja su bila većinski hrvatska?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Razlika je bila sasvim očigledna. Sela koja su bila većinski hrvatska su bila praktično savršena sa zemljom, bar one kuće koje nisu imale srpske oznake, dok su sela koja su bila većinom srpska, kao, na primer, Borovo Selo, bile praktično neoštećene. Ja sam se iznenadio, s obzirom na veliku količinu izveštaja o teškim borbama oko Borovog Sela na srpskoj televiziji, kada sam prvi put ušao u Borovo Selo i praktično video da jedva da ima nekog oštećenja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kada ste stigli u sam Vukovar, odnosno dok ste ulazili u Vukovar, jeste li primetili ikakvu promenu s obzirom na prisutnost snaga?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Da, ono šta mi je palo u oči je već tada bilo da je izgledalo kao da je prisustvo pripadnika, pogotovo aktivnih pripadnika Jugoslovenske narodne armije se smanjivalo, kako smo bili bliže gradu ja i drugi novinari. Znači, bilo je sve manje aktivne vojske, a sve više paravojnih jedinica.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pre nego što se pozabavimo detaljima u vezi s tim, molim da pogledamo dokazni predmet 336, atlas, Vukovar se nalazi na stranici 23, a Borovo je smešteno nedaleko i to severno uz obale Dunava. Zahvaljujem se, da, Tovarnik je jugoistočno od Vukovara, nije lako pratiti ovaj atlas, samo napominjem da je i jugozapadno od Bačke Palanke. Vratimo se na ovo o čemu ste svedočili. Spomenuli ste paravojne grupe. U kolikoj meri su one mogle da se primete na terenu?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Bilo ih je izuzetno mnogo, tim više što je grad bio bliži i bilo ih je u osnovi tri kategorije: jedni su bili rezervisti JNA koji bi nominalno trebalo da su pod kontrolom vojske, međutim koji su uglavnom delovali kao samostalne jedinice, često prepušteni sami sebi i mnogi su mi se žalili da niko od aktivnih oficira nije sa njima. Druga kategorija su bili pripadnici Teritorijalne odbrane, znači ljudi mahom iz tih krajeva, srpske nacionalnosti. I treća kategorija su bili takozvani dobrovoljci iz Srbije kojih je bilo mnogo i koji su nastupali u različitim, u okvirima različitih grupa.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Jeste li možda uspeali da identifikujete neke od tih grupa po njihovim imenima ili po njihovim vođama?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Rezervisti su se prilično lako raspoznavali, jer su nosili stare čojane uniforme Jugoslovenske narodne armije. Dobrovoljci i Teritorijalna odbrana su bili šaroliko odeveni, imali su šarolika znamenja, ali mnoge su imali imena različitih životinja, kao što su tigrovi, lavovi, panteri. Međutim, najjasnije se izdvajala grupa kojom je rukovodio Željko Ražnatović Arkan. To su bili "Tigrovi" ili Srpska dobrovoljačka garda. Oni su imali posebne uniforme, posebno naoružanje i vrlo posebne oznake i zbog svega toga bili su lakše prepoznatljivi nego svi ostali.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste imali čitav niz posebnih zapažanja u samom Vukovaru. Pre nego što pređemo na ono šta ste tamo videli, recite nam kako ste se kretali? Je li bilo opasno i za koju ste novinsku agenciju radili tom prilikom?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Ja sam tada bio slobodni novinar i radio sam uglavnom za B92 i za časopis "Vreme" kao honorarni dopisnik. Kretao sam se uglavnom u društvu svojih inostranih kolega. Jedno vreme sam bio u društvu ekipe CNN, zatim BBC, ali bilo je i drugih. To je odgovor na pitanje koje se tiče za koga sam radio u to vreme. Možete li da mi ponovite prvi deo pitanja, molim vas?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Svakako. Zanima me kako ste se kretali okolo. Je li bilo sigurno, nesigurno, opasno, verovatno ste delom to objasnili kada ste rekli da ste bili u društvu stranih novinara, ali da čujemo i odgovor na to pitanje?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Pravilo jeste, u principu, da se u ratnim zonama novinar kreće u grupama i da ljudi retko idu sami. Bilo je dosta opasno iz raznoraznih razloga, bilo je još uvek džepova hrvatskog otpora iz pojedinih predgrađa u Vukovaru, bilo je snajpera, znači, bilo je minobacačke vatre, bilo je nagaznih mina ili neeksplodiranih minobacačkih mina na putu i bilo je mnogo pijanih ljudi sa oružjem, što je takođe vrlo veliki faktor opasnosti.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Jeste li videli neke zločine, odnosno počinjenje nekih zločina ili tragove da su neki zločini počinjeni?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Predamnom niko nije ubijen, pred mojim očima. Međutim, video sam i to mnogo puta pripadnike Teritorijalne odbrane ili dobrovoljce kako odvođe nekoga za koga su tvrdili da je zarobljenik ili da je pripadnik hrvatskih zenga iza kuće negde i onda bi se odatle začuo rafal. Takođe sam video mnogobrojne primere pljački. Sećam se jedne jedinice koja je nosila kape i druge stvari, koje su uzele iz butika Fred Perija (Fred Perry), tako da su sebe nazvali jedinica "Fred Peri", to su rezervisti. Sećam se takođe da apsolutno niko nije pokušavao da spreči pljačku i očigledno nasumično i prilično arbitrarno prosuđivanje paravojske tamo ko je sumnjiv kao pripadnik hrvatskih snaga.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Je li išta ukazivalo na to da su oficiri JNA prećutno gledali na ono šta se događalo?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Tokom prva tri dana nakon pada Vukovara, ja se ne sećam da sam video i jednog aktivnog oficira u samom gradu. Tamo su bile isključivo paravojske koje su bile pijane, razuzdane i izgledalo je da postoji prećutni dogovor ili bar prećutna odluka od strane JNA da im ostave tih tri ili četiri dana nakon ulaska u grad da rade šta hoće.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste tom prilikom bili svedok jednog sukoba, konfrontacije između jednog oficira JNA i pripadnika paravojske? Recite nam nešto o tome.

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Da, ja sam vodio intervju sa jednim aktivnim kapetanom JNA čijeg se imena sad više ne sećam, kada je, bilo je negde oko 10.00, kada je očigledno veoma pijan rezervista prišao i pokušao da prekine naš razgovor. Kapetan ga je prilično ljubazno zamolio da se udalji i da nas ostavi na miru, na šta je rezervista repetirao svoju automatsku pušku, uperio u kapetana i počeo da ga vređa i tek posle nekoliko minuta se udaljio. Ja sam nakon toga pitao tog kapetana kako uopšte dozvoljava takav kaos i kako uopšte dozvoljava takvu nedisciplinu, na šta mi je on odgovorio da JNA nema dovoljno ljudi pod oružjem oko Vukovara i da su stoga spremni da prihvate bilo koga ko je u stanju da nosi pušku. Ovo je, manje-više, direktan citat.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste tamo bili nekoliko dana. Imamo ovde jednu vrlo jednostavnu kartu koja pokazuje veličinu Vukovara. Mi ćemo to za trenutak da vidimo. Je li vaše kretanje bilo ograničeno na mali deo Vukovara, nekoliko stotina metara, ili ste bili u mogućnosti da obilazite, manje-više, čitav grad?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Ja, kao i ostali novinari, mogli smo prilično slobodno da se krećemo u krugu od par kilometara, praktično sve do razgraničenja do demarkacione linije sa Hrvatskom, to jest hrvatskim snagama i jedino su nas ograničavali, pored toga, stvari kao što su bila minska polja ili, znači, mesta u koja očigledno nismo mogli da dođemo, ali nije bilo praktično nikakvog ograničenja kretanja.

SUDIJA MEJ: Gospodine Najs, sada je 13.00. Mislim da bismo trebali da napravimo pauzu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Samo još pitanje, da se nadovežem na ovo šta je maločas rečeno. Ponašanje koje ste nam sada opisali na terenu, prisutnost

pripadnika paravojske, smanjena prisutnost JNA, da li je to manje-više u skladu sa onim šta ste videli na čitavoj teritoriji Vukovara ili se radi o izolovanim slučajevima?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Situacija koju sam opisao praktično se odnosi na ceo širi centar Vukovara, znači na ceo grad praktično.

TUŽILAC NAJS: Sada bismo mogli da napravimo pauzu. Kao što Sud zna, ja ne mogu da budem ovde popodne, ali će gospodin MekKion (McKeon) da dovrši glavno ispitivanje ovog svedoka.

SUDIJA MEJ: U redu. Sada ćemo da prekinemo raspravu. Gospodine Anastasijeviću, vi ste počeli da svedočite. Moram da vas podsetim da tokom ovog i svih drugih prekida ne smete da razgovarate o svom iskazu ni sa kim, što se odnosi i na tim Tužilaštva i molim vas da se vratite u sudnicu u 14.30.

(pauza)

SUDIJA MEJ: Da, gospodine MekKion

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: Hvala. Gospodine, dok ste bili u području Vukovara, jeste li ikad imali priliku da razgovarate sa nekim pripadnicima dobrovoljačkih grupa ili paravojskih grupa o tome šta su oni radili pre nego što su došli na front?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Da, imao sam priliku dosta prilike da razgovaram sa njima i sa mnogima sam razgovarao i svakog od njih sam pitao, kao deo procedure, šta je radio pre rata. Bio sam iznenađen koliko njih su odgovorili da su radili u MUP-u, to jest u Ministarstvu unutrašnjih poslova Srbije. Neki, sa druge strane, su izbegavali odgovor što je meni takođe ukazivalo, ne samo na osnovu toga, nego na osnovu njihovog izgleda, da su, na neki način, službena lica.

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: Dok ste bili u području Vukovara, jeste li ikada čuli kakve priče o arkanovcima, bilo od drugih pripadnika paravojskih grupa ili nekih drugih?

PRIJATELJ SUDA KEJ: Hteo bih nešto da iznesem. Mislim da je implicitno sadržano u pitanju "jeste li čuli ikakve priče o" i tako dalje, da je iskaz iz

druge ruke i ne znam koliko je to od pomoći Pretresnom veću, a ne znam u kojoj meri je to iskaz iz druge ruke, koliko smo daleko od pravog izvora priče.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine MekKion, možda biste mogli da budete malo konkretniji u svojim pitanjima.

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: Da, časni Sude. Gospodine, jesu li dobrovoljci s kojima ste se vi susretali pričali o gospodinu Arkanu i stvarima kojima se on bavio u tom području, u to vreme?

PRIJATELJ SUDA KEJ: Mislim da ovo nije ništa bolje, uz dužno poštovanje prema mom kolegi iz Tužilaštva. Ja shvatam da to nije lako, ali mislim da je Pretresno veće reklo već više puta da treba da se usredsredi na one stvari koje su pouzdane, onu vrstu dokaza koja je pouzdana.

SUDIJA MEJ: Da, gospodine MekKion.

TUŽILAC MEKKION: Znam, časni Sude, mi smo samo želeli da pokažemo Sudu da su priče o onome šta su radili arkanovci i o njemu samom bile rasprostranjene u tom području i da je svedok imao priliku da čuje o njima i da pita samo Arkana, to ćemo da vidimo za trenutak, u vezi sa tim pričama.

SUDIJA MEJ: Da, ali bojim se da nam to sada nije od pomoći. Mislim da polako prelazite na sledeći paragraf, broj 13 i možda ste hteli da uložite prigovor u vezi s tim, gospodine Kej.

PRIJATELJ SUDA KEJ: Da, ja sam već govorio Pretresnom veću na privatnoj sednici u vezi sa tim. Mi imamo rezime svedočenja ovog svedoka i u paragrafu 13 zaista se kaže da se njegova izjava bazira na intervjuu sa jednom određenom osobom, a videćete takođe, u paragrafu 15, odnosno u paragrafima od 15 do 18, da se izjava o tome opet uveliko temelji na intervjuu ovog svedoka s još jednom osobom koja je bila uključena u ove događaje. Takođe, u paragrafu 19 i dalje to se svodi na sledeće: naime, tužilac je pozvao svedoka koji je po zanimanju novinar, koji je intervjuisao određeni broj ljudi tokom određenog vremena o događajima koji su se tamo i tada dogodili. To kao dokaz je vrlo udaljeno i mislim da to nije od pomoći

Pretnom veću, odnosno da Pretnom veću neće da bude od pomoći da se bavi tim aspektom njegovog svedočenja. Videćete u paragrafu 13 da je reč o intervju do kog je došlo 1994. godine, a mi se sada ovde bavimo događajima iz 1991. godine. Intervju je, dakle, usledio tri godine nakon događaja i intervjuisana osoba je ispričala ovom novinaru sve o događajima koji su se, kao što on kaže, dogodili u prošlosti. Ista kritika može da se iznese u odnosu na paragraf 19, gde vidimo da su intervjui vođeni 1994. i 1995. godine.

SUDIJA MEJ: Mislim da ćete paragraf 19 da ostavite po strani.

TUŽILAC MEKKION: Tako je, 19 i 20, časni Sude. Nećemo da postavljamo pitanja vezana za paragrafe 19 i 20.

SUDIJA ROBINSON: A kada je intervjuisan Goran Hadžić?

TUŽILAC MEKKION: Kako ja shvatam, časni Sude, razgovor je vođen 1991. godine, kratko nakon pada Vukovara

SUDIJA MEJ: Nedelju dana kasnije?

TUŽILAC MEKKION: Tako je.

SUDIJA MEJ: Kad smo već kod ovoga, u paragrafu 21 navodi se intervju sa Šešeljom. Gospodine Kej, ulažete li i na to prigovor?

PRIJATELJ SUDA KEJ: Da, iako nisam siguran za 22 i 24. Čini mi se da je to posebna tema, da se ne radi o intervjuima za novine.

TUŽILAC MEKKION: Da, tako je.

SUDIJA MEJ: A šta kažete na 21? Generalno rečeno, često smo govorili i doneli odluku o tome da mi usvajamo iskaz iz druge ruke.

PRIJATELJ SUDA KEJ: Da, ja shvatam da je to prihvaćena praksa ovog Tribunala. Međutim, postoji više nivoa iskaza iz druge ruke i neki od njih su neprihvatljivi za Pretno veću. Čuli smo već nekoliko puta na ovom suđenju da se novinski članci ne prihvataju. E sada imamo tu jednog novinara koji

priča o svojim intervjuima sa ljudima koji su mu nešto rekli i on može samo da kaže da je ta dotična osoba njemu nešto rekla, a optuženi će verovatno to da ospori. Dakle, mislim da to ne bi smelo da bude važan i bitan deo dokaznog materijala, što se tiče optužnice.

SUDIJA ROBINSON: Dakle, da li biste pravili razliku između intervjua koji je vođen, na primer, nedelju dana nakon što je Vukovar pao i intervjua koji su vođeni tri ili četiri godine posle toga?

PRIJATELJ SUDA KEJ: Svakako intervjui tri do četiri godine nakon događaja potpadaju pod posebnu kategoriju. Novinski članak, intervju vođen nedelju dana nakon toga sa određenom osobom je, s druge strane, problematičan. Svedok može da kaže taj i taj mi je rekao to i to, ali Sud bi trebao da sasluša ljude koji su zaista to videli, zato ne znam koliko je ovakva vrsta svedočenja od pomoći kod procenjivanja valjanosti dokaznog materijala i donošenja odluke o tome koliko su dokazane optužbe iz optužnice. U svakom slučaju treba biti oprezan, jer ovo potencijalno skriva velike opasnosti.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, želite li vi nešto da kažete o ovome pre nego što ponovo damo reč tužiocu?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Mej, već sam rekao da uopšte ne razumem smisao svedočenja bilo koga koji nije učesnik događaja, koji nije nešto lično video, koji prepričava ono šta mu je neko drugi rekao potpuno neobavezno, jer novinski intervju nije nikakvo obavezno saslušanje, već, jednostavno, u novinskom intervjuu mnogi sagovornici žele da predstave stvari onako kako ih oni žele da izgledaju, a ne kako su ih čak videli. Uostalom, vi ste u mnogo prilika ovde odbili čak citate izuzetno uglednih u svetu poznatih ličnosti, u vezi sa događajima. Vi ovde izvodite da svedoči novinar koji o svemu šta svedoči zna samo iz druge, treće ili pete ili desete ruke, to je s jedne strane, a s druge strane koji je politički orijentisan, tako da, u stvari, radi za Tužilaštvo, tako da ja mislim da sa stanovišta bilo kakvog legalnog suda ovakvo svedočenje bi bilo potpuno bezvredno i sumnjam da iz tih razloga i iz razloga o kojima je maločas govorio gospodin Kej bi bilo koji legalni sud uopšte prihvatio takvo svedočenje i takvog svedoka.

SUDIJA MEJ: Ne prihvatamo vašu tvrdnju da on radi za Tužilaštvo u svakom slučaju, ali imaćemo na umu ovo šta ste sada rekli. Izvolite, gospodine MekKion.

TUŽILAC MEKKION: Hvala, časni Sude. Mislim da argumenti koje je ovde kolega izneo, uopšteni argumenti koji mogu da se iznesu protiv uzimanja dokaza iz druge ruke, moram da kažem da su ti dokazi, u principu, prihvatljivi ukoliko postoje neke indicije njihove pouzdanosti. U ovom konkretnom slučaju, za vreme svog rada ovaj svedok je intervjuisao brojne ljude, vršio svoja novinarska istraživanja, došao do nekih informacija. Mi se nismo odlučili da ga pitamo u vezi sa svim tim, mi smo se samo odlučili za neke stvari, za stvari za koje mislimo da su važne ovom Sudu. U ovom smislu ćemo ovde da izvedemo još jednog svedoka, pa onda ovog svedoka nećemo da pitamo u vezi sa stvarima koje će ovaj drugi da kaže Sudu, mislim sada na paragrafe 19 i 20. Što se tiče drugih, svedok je identifikovao u paragrafu 13 i 21 pripadnike udruženog zločinačkog poduhvata. Dakle, to su sve ljudi za koje postoji vrlo mala šansa da će tužilac da ih pozove da svedoče pred Sudom. Prema tome, ovo je jedini način na koji mi možemo pred Sud da iznesemo ono šta svedoci mogu o tome da kažu.

SUDIJA ROBINSON: S obzirom na vreme koje je prošlo od događaja, govorim sada u vezi sa paragrafom 15 vašeg rezimea, recite nam nešto o pouzdanosti.

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: Naravno, to je faktor koji Sud može da uzme u obzir kada bude procenjivao uverljivost svedočenja, pogotovo u svetlu drugih dokaza koji će da budu izvedeni pred Pretresnim većem. Međutim, to, zasada, u ovoj fazi ne bi trebalo da utiče na prihvatljivost takvih dokaza, *per se*. Pitanje je da li su dokazi pouzdani, ne jesu li daleko u prošlosti ili su recentni. Napominjemo da su ti intervjui vođeni na profesionalan način i od strane profesionalca, osobe čiji je posao da to radi i činjenica da nakon što su ovi intervjui vođeni, u nekim slučajevima su objavljivani i članci u vezi s tim, imamo jedan takav članak naveden u paragrafu 15, nije bilo nakon toga nikakvog komentara od intervjuisane osobe o tome jesu li njegova mišljenja pogrešno prikazana i tome slično. Dakle, iskustvo ovog čoveka kao novinara je takvo da je on bio u poziciji, mogao je da potvrdi te svoje teze i da se uveri u istinitost onoga šta je utvrdio. Posebno u paragrafu 21, pretpostavljam da će svedok da kaže da ono šta mu je ovaj drugi svedok

rekao u intervjuu, su stvari koje je i on sam video. Ova osoba je iste stvari govorila u drugim prilikama drugim osobama i u možda drugačijem obliku. Dakle, ne radi se samo o nečemu šta je njemu rečeno u tom jednom jedinom intervjuu, već o stvarima o kojima je svedok više puta čuo, pa, prema tome, to je indikator pouzdanosti. Ukoliko Tribunal prihvata, generalno, iskaz iz druge ruke i ako postoji indikator pouzdanosti, mislim da je to moguće sa ovim svedokom u razumnoj meri, naravno treba da se ima na umu mera u kojoj će optuženi isto tako da ima priliku da se pozabavi ovim stvarima u unakrsnom ispitivanju i onda će sve to, ta slika u celini da utiče na težinu dokaznog materijala.

SUDIJA MEJ: Hvala, gospodine MekKion, razmotrićemo ovo pitanje. Razmotrili smo prigovor koji sadržava jedno važno principijelno pitanje. Pravilo 89 dozvoljava Pretresnom veću da prihvata sve relevantne dokaze za koje smatra da imaju probativnu vrednost, ali isto tako omogućuje Pretresnom veću da isključi dokaze ukoliko njihova probativna vrednost, odnosno ukoliko potreba da se osigura pravično suđenje uveliko nadmašuje njihovu dokaznu vrednost. Dakle, to je bilo Pravilo 89. Dokazi koji se ovde sada nude su sadržani u tri dela, paragraf 13, zatim paragraf 21, te 15 do 18. Dakle, ovo su sve iskazi iz druge ruke, jer se radi o nečemu šta su drugi ljudi rekli ovom svedoku, kao što je gospodin MekKion ispravno primetio i dokazi iz druge ruke u principu su prihvatljivi na ovom Tribunalu. A takođe je ukazao i na razliku između paragrafa 13 i 21 rezimea svedočenja ovog svedoka gde se navode učesnici udruženog zločinačkog poduhvata, dakle ljudi za koje može da se pretpostavi da Tužilaštvo ne može da ih pozove kako bi kroz njih uvela neke dokaze. Druga grupa su, dakle, paragrafi od 15 do 18, gde se ne navode učesnici udruženog zločinačkog poduhvata. Dalja razlika je sledeća: u paragrafu 13 govori se o jednom razgovoru koji se praktički odvijao, manje-više, u predmetno vreme i stoga je zasigurno pouzdaniji od razgovora o kojima se govori u paragrafima od 15 do 18 rezimea svedočenja, do kojih je došlo neke tri godine nakon događaja. Dakle, iako je tačno da se u principu iskazi iz druge ruke prihvataju, postoje neke granice prihvatanja dokaza. Mi smatramo da dokazi navedeni u paragrafima od 13 do 21 rezimea svedočenja svedoka, gde se govori o izjavama koje su dali učesnici udruženog zločinačkog poduhvata, jesu prihvatljivi. Dakle, taj dokazni materijal je prihvatljiv, ali, s druge strane, izjava neke treće osobe, tri godine nakon samih događaja u vezi sa kojima možda postoje drugi dokazi, nije dovoljno probativan, nema dovoljnu probativnu vrednost

da bi bili prihvaćeni. Naravno, u ovom slučaju nemoguće je na ispravan način i unakrsno ispitati svedoka u vezi sa tim. Dakle, prihvatamo dokaze koji se vezuju za paragraf 13, isključujemo dokaze iz paragrafa 15 do 18, te prihvatamo dokaze koje ste naveli u rezimeu u paragrafu 21. Izvolite, nastavite, gospodine MekKion.

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: Hvala. Gospodine, u doba kad ste bili u području Vukovara, jeste li imali prilike da intervjuišete gospodina Gorana Hadžića?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Jesam, imao sam prilike da intervjuišem gospodina Gorana Hadžića, kao i nekolicinu drugih pripadnika takozvane Vlade SAO Baranje, Istočne Slavonije i Zapadnog Srema.

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: Opišite nam, molim vas, okolnosti u kojima je vođen taj intervju, gde, kada, ko je bio prisutan, detalje intervjuja, molim vas?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Intervju se vodio nekoliko dana, ne mogu tačno da se setim koliko, možda pet ili šest dana nakon što su Vukovar preuzele srspske snage u selu zvanom Dalj, a koje se nalazi blizu Vukovara, gde je bila uspostavljena Vlada, kažem takozvana Vlada samostalne Autonomne Oblasti Istočna Slavonija, Baranja i Zapadni Srem. Na čelu te Vlade nalazio se gospodin Goran Hadžić i oni su pozvali novinare kada su u Dalju uspostavili Vladu, da ih intervjuišu i tad se intervju vodio u tim okolnostima.

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: A ko je još bio prisutan prilikom tog intervjuja?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Bilo je mnogo, rekao bih, možda desetak ili petnaestak drugih novinara, sad ne mogu tačno da se setim iz kojih su redakcija bili ili ko su tačno bili i bilo je prisutno nekoliko članova Vlade koju sam malopre spomenuo, uključujući i ministra turizma.

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: Za vreme ovog intervjuja, da li je gospodin Hadžić izneo kakav komentar o zarobljenicima koje je zarobila JNA i ako jeste, šta je rekao?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Gospodin Hadžić je govorio o ulozi Jugoslovenske narodne armije u događajima i bio je vrlo kritički nastrojem prema Jugoslovenskoj narodnoj armiji za koju je tvrdio i on, kao i mnogi drugi pripadnici Teritorijalne odbrane tada, da nije dovoljno

učinila u, po njihovim rečima, odbrani srpskog naroda, da im nije pružila dovoljnu podršku i u tom trenutku naročito su insistirali na činjenici da JNA nije dozvoljavala toj Vladi da preuzme kontrolu nad zarobljenim navodnim pripadnicima Zbora narodne garde. Gospodin Hadžić je tada tvrdio da Vlada Istočne Slavonije, Baranje i Zapadnog Srema ima svoje sudstvo i da će tim ljudima zarobljenicima suditi za ratne zločine i žalio se što mu vojska ne dozvoljava da te ljude preuzmu.

TUŽILAC MEKKION: Hvala. Časni sude, u atlasu koji je dokazni predmet 336 videćete Dalj na stranici 23, severno od Vukovara, koordinata 45, 30 stepeni severno i 19 stepeni u drugom smeru, baš na reci Dunav. Časni Sude, prigovori na ova pitanja su izneti pre nego što sam ja došao do paragrafa 12, pa onda nisam siguran da li je Sud doneo odluku o tome, odnosno kakva je i smemo li ovim da se pozabavimo.

SUDIJA MEJ: Ne.

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: Gospodine, ne morate da nam kažete šta je vama rekao gospodin Arkan ili šta ste vi njemu rekli. Samo nam recite jeste li negde u to vreme imali priliku da se sretnete s gospodinom Arkanom?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Da, jesam. U to vreme susreo sam se sa gospodinom Arkanom i pripadnicima njegove garde u štabu u Erdutu koji su upravo bili postavljeni.

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: Možete li Sudu da opišete kako je izgledao taj štab?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Štab je bio u jednoj povećoj kući. Mislim da je pre rata tu odmah bila i vinarija, tako da su tu bile neke kancelarije, u stvari, gde su oni smešteni i, naravno, bilo je okolo drugih kuća i mesta gde su njegovi vojnici spavali. Željko Ražnatović je primio mene i nekolicinu drugih novinara u sali za sastanke koja se nalazila u toj kući. Znači, jedna oveća sala sa dugačkim stolom i tu je razgovarao sa nama.

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: A kada se to dogodilo?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: I ovo se dogodilo relativno kratko vreme nakon što je Vukovar prešao u ruke srpskih snaga, znači možda sedam do 10 dana nakon toga.

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: Možete li da nam opišete kako je bio obučen gospodin Arkan za taj sastanak, odnosno kakvu je odeću imao na sebi i da li je imao ikakve oznake na toj odeći?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Da, Arkan je bio obučen kao i svi pripadnici njegovog komandnog kadra, u kombinezone sivo-maslinaste boje koji su bili vrlo karakteristični i razlikovale su se od uobičajene kamuflažne uniforme koju su nosili pripadnici Jugoslovenske narodne armije ili drugih paravojnih jedinica. Kasnije sam saznao da su te uniforme, u stvari, padobranske. Nosio je automatsku pušku tipa Hekler i Koh MP5 (Heckler & Koh) sa prigušivačem i bio je opremljen savremenim komunikacionim uređajima marke "Motorola" (Motorola). Leva ruka mu je, desna ruka mu je bila povređena malo i to sam primetio prilikom rukovanja i uopšte sticao se utisak da su Željko Ražnatović i pripadnici njegove garde naoružani mnogo bolje, ne samo od drugih dobrovoljačkih jedinica, nego i od jedinica aktivnog sastava Jugoslovenske narodne armije.

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: Koliko je otprilike drugih pripadnika Arkanove jedinice bilo prisutno, odnosno koliko ste ih videli na tom sastanku s gospodinom Arkanom?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: U čast novinara koji su tada bili stigili, bilo je izvršeno i postrojavanje i sećam se da je bilo oko 150 pripadnika Arkanove jedinice. Upravo sam se setio da sam zaboravio da odgovorim na pitanje oznaka. Imali su vrlo jasne oznake sa likom tigra i natpisom "Srpska dobrovoljačka garda", "Tigrovi".

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: Časni Sude, Erdut, to je mesto gde je svedok rekao da se održao taj sastanak, nalazi se na stranici 23 atlasa, otprilike od sredine stranice, istočno od Osijeka. Gospodine, jeste li u nekom trenutku imali priliku da intervjuišete gospodina Šešelja?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Mej.

SUDIJA MEJ: Da, izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa, molim vas, evo, ovo vam je tipičan primer da mi, u stvari, ne znamo o čemu se radi. Postavljaju se pitanja gde se dogodilo to kad se sreo svedok sa Arkanom, kad se, objašnjava da je u vinariji, pa kad se dogodilo, pa kaže posle 10 dana, pa kako je izgledao taj, pa izgledao je

tako i tako, pa je li bio još ko prisutan, pa bilo je ne znam koliko njih, samo ne znamo šta je bio sastanak, šta je bio razgovor, o čemu svedok ...

SUDIJA MEJ: Možete to da ga pitate, to pitanje možete da postavite svedoku ako želite. Samo trenutak, Tužilaštvo ima prava da postavlja pitanja o tome šta je ovaj svedok video. Oni su to učinili i svedok je o tome svedočio. Pretresno veće će da odluči o težini tog svedočenja. Ako želite da postavite pitanje o okolnostima, možete. Izvolite, gospodine Mekkion, želeli ste da predete na sledeći paragraf.

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: Da, časni Sude. Kada ste prvi put imali intervju sa gospodinom Šešeljom?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Prvi put sam imao intervju sa gospodinom Šešeljom 1994. godine, ne sećam se tačno kog meseca i to nakon što je gospodin Šešelj, koji je, mada u opoziciji, uživao naklonost Vlade, pao u nemilost i prestali su da mu budu dostupni veliki nacionalni mediji, kao što su televizija. Tek tada je gospodin Šešelj koji je do tada odbijao intervju sa, kako je on nazivao, "neprijateljskim novinama", u koje je uključivao novinu u kojoj sam ja radio, odjednom postao mnogo više prijateljski nastrojen i pristao je da počne da daje intervju. Znači, to je, otprilike, leto 1994. godine.

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: A za koje ste novine radili tada?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Radio sam, kao što radim i danas, za nedeljnik "Vreme".

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: Prje 1994. godine, je li gospodin Šešelj bio spreman da daje intervju novinarima vašeg časopisa?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Ne. Gospodin Šešelj je imao vrlo oštar stav u odnosu na novinare koje je nazivao nedovoljno patriotskim ili izdajnicima, ili čak neprijateljima Srbije, a u tu su kategoriju praktično spadali svi novinari iz medija koje režim u to vreme nije kontrolisao. Čak je mnogima od njih i pretio. Međutim, taj stav se naglo izmenio 1994. godine kada je došlo do političkih sukoba između gospodina Šešelja i optuženog i on je u tom trenutku se naglo otvorio za nezavisne novine.

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: Da li je 1994. godine došlo do promene u količini informacija o gospodinu Šešelju koje su se pojavljivale u medijima, koji nisu bili nezavisni?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Da, u medijima koji su bili pod direktnom ili indirektnom državnom kontrolom, gospodin Šešelj je imao vrlo privilegovan položaj od 1991. do 1994. godine, praktično nije se moglo uključiti televizor, a da se on ne vidi, za razliku od svih drugih opozicionih lidera koji su vrlo retko imali priliku da se nađu na nacionalnoj televiziji. Međutim, 1994. godine to se naglo promenilo i gospodin Šešelj takoreći više nije mogao da se pojavljuje.

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: Da bi Pretresno veće moglo da prati, mi se sada vraćamo na paragraf 6 koji smo ranije preskočili kod ispitivanja ovog svedoka. Koliko ste puta imali mogućnosti da intervjuišete gospodina Šešelja?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Pet ili šest puta između 1994. i 1996. godine.

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: Pre tih intervjuja, odnosno 1996. godine, da li se ponovo promenio vaš pristup gospodinu Šešelju, odnosno da li se promenila njegova dostupnost vama?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Njegova dostupnost se jako promenila početkom 1997. godine kada je ušao u Vladu i istog časa je, naravno, prekinuo sve veze sa nezavisnim novinarima i opet su počele pretnje da će izdajnicima biti suđeno i da će im se svašta dogoditi. Pri tom je u mnogim slučajevima mislio upravo na novinare.

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: Gospodine, upotrebili ste izraz "nezavisni mediji". Možete li da nam opišete šta mislite pod tim? Kakva je bila kontrola optuženog nad medijima u Srbiji koji nisu bili nezavisni i to 1991. godine?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Pitanje je dosta komplikovano i pokušaću da ga sažmem što je moguće više. Kad kažem "nezavisni mediji", onda mislim na medije koje nisu u direktnoj zavisnosti ili indirektnoj, ni od jedne političke partije ili od nekog državnog organa. Pod ovim drugim medijima podrazumevam medije koje se nalaze pod direktnim, koji su se nalazili pod direktnom ili indirektnom državnom kontrolom kao što su bila državna televizija ili nacionalne novine, kao što su "Politika" ili "Večernje novosti" ili koji su se nalazili pod kontrolom partije optuženog, u tom

smislu da su urednici, glavni urednici i članovi redakcije bili aktivni članovi ili aktivisti vladajuće partije ili srodnih partija.

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: Da li znate za situaciju u martu 1991. godine kada je Milorad Vučelić zamenio Dušana Mitevića na visokom položaju u medijima? Da li se sećate kada je gospodin Vučelić to preuzeo i ako se sećate, možete li da nam kažete šta se nakon toga pokazivalo na medijima i šta to pokazuje o nadzoru optuženog nad medijima?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Ovo je takođe vrlo velika tema, ali, evo, kratko. Nezadovoljni onim šta su tada zvali "medijskom blokadom", znači nemogućnošću da svoja gledišta ispolje u medijima, opozicioni lideri, na čelu sa Vukom Draškovićem, su 9. marta 1991. godine pozvali na demonstracije u Beogradu. Prilikom tih demonstracija demonstranti su bili zasuti suzavcem i napadnuti od policije, došlo je do nasilje i opšteg haosa u kome je dvoje ljudi izgubilo život i došlo je, na ulicu su izvedeni tenkovi Jugoslovenske narodne armije koji su rasterali masu. Nakon toga došlo je do jakog pritiska opozicije na vladu gospodina Miloševića da smeni ministra policije i da smeni direktora nacionalne televizije, u tom trenutku je to bio gospodin Mitević. I ministar policije je smenjen, zaista, Radmilo Bogdanović, a smenjen je Dušan Mitević i na njegovo mesto je došao Milorad Vučelić, čovek iz bliskog okruženja gospodina Miloševića, potpredsednik Socijalističke partije Srbije i takođe u to vreme, što može da bude zanimljivo, član Vlade još jedne Srpske Autonomne Oblasti, to je SAO Istočna Hercegovina, Vlada koja se nalazila pod kontrolom Božidara Vučurevića, znači u okolini Dubrovnika. Ispostavilo se nakon dolaska gospodina Vučelića na to mesto, da je televizija postala još oštija u napadima na opoziciju sa jedne strane i u besomučnoj ... Ja bih rekao zastupanju propagandnih stavova koje su zastupali gospodin Milošević i satelitski nacionalisti kao što je Vojislav Šešelj.

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: Sada bih se vratio na vaše intervjuje s gospodinom Šešeljom, to je u paragrafu 21 našeg sažetka. Ono šta vam je rekao gospodin Šešelj u tim intervjuima, je li to bilo u skladu s ostalim javnim izjavama koje ste čuli da je dao gospodin Šešelj tokom vremena?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Da, u onome šta je Šešelj govorio u intervjuima meni postojao je visok stepen saglasnosti u odnosu na ono šta je govorio drugim novinarima.

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: Šta vam je rekao gospodin Šešelj o njegovoj ulozi unutar srpskog režima za vreme razdoblja od kraja 1991. do 1992. godine?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Gospodin Šešelj je govorio da je u 1991, 1992. godini bio u vrlo bliskim odnosima sa gospodinom Jovicom Stanišićem koji je u to vreme obavljao dužnost načelnika Resora državne bezbednosti u Srbiji, znači praktično tajne policije i sa Stanišićevim saradnicima i da je se veliki deo njihove saradnje svodio na to da su gospoda Stanišić i saradnici koji su, po Šešeljevim rečima, imali vrlo važnu ulogu u organizovanju paravojnih snaga u Hrvatskoj i u Bosni i u naoružavanju lokalnih Srba u tim republikama, od Šešelja zahtevali dobrovoljce. To znači da, po Šešeljevim rečima, gospodin Stanišić bi kontaktirao sa njim i tražio, recimo, 120 dobrovoljaca za Vukovar. Šešelj bi onda preko svojih partijskih, preko svoje partijske mašinerije koja je bila vrlo razgranata u Srbiji u to vreme, organizovao prihvatanje tih dobrovoljaca i njihov transport do centara za obuku unutar Srbije ili direktno na ratište u Hrvatskoj ili Bosni.

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: Jeste li vi objavljivali članke na temelju onoga šta vam je govorio gospodin Šešelj?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Da, te njegove tvrdnje jesu bile štampane ne samo u mojim novinama, nego i u mnogim drugim medijima.

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: Nakon što su te stvari štampane, da li vas je gospodin Šešelj ikad nazvao i rekao: "Ne, vi ste pogrešili, to nije ono šta sam ja rekao"?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Ne. U svakom slučaju definitivno kad je reč o opisu gospodina Šešelja, o odnosu gospodina Šešelja i gospodina Stanišića nije bilo apsolutno nikakve reakcije bilo od gospodina Šešelja, bilo od gospodina Stanišića na te tvrdnje.

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: A koja je to reakcija bila?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Rekao sam, nije bila apsolutno nikakva reakcija.

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: Nikakva reakcija, izvinjavam se. Hvala Vam. Krajem 1991. i početkom 1992. godine, jeste li primetili bilo šta u Beogradu,

a šta bi potvrdilo ono šta vam je gospodin Šešelj rekao da se događalo u tom vremenskom periodu?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Vi pretpostavljam da mislite na dobrovoljce Srpske radikalne stranke i njihov odlazak na front?

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: Da. Da li ste videli neke autobuse, neke ljude koji se prijavljuju, koji se ukrcaju na autobuse kako bi otišli na front?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Da, na platou ispred crkve Svetog Marka u centru Beograda, što je kraj u kome inače živim, praktično su se svakodnevno okupljali dobrovoljci. Tu su ih čekali autobusi i oni su odatle odlazili bilo u Bubanj Potok, centar za obuku u blizini Beograda, bilo direktno na ratište. Tu su bile i zastave i amblemi Srpske radikalne stranke.

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: Da li ste saznali iz intervjua s gospodinom Šešeljem u kakve jedinice idu ti ljudi, jesu li to bile JNA ili neke druge jedinice?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: To nisu bile jedinice JNA. To su bile druge jedinice i to jedinice Vojske Republike Srpske ukoliko se radilo o Bosni ili Teritorijalne odbrane. Jedinice Teritorijalne odbrane, da pojasnim, su u Bosni postojale samo početkom rata, kasnije su ih zamenile policija i Vojska Republike Srpske i slične jedinice u Hrvatskoj, kao što su vojska Republike Srpske Krajine i milicija Republike Srpske Krajine. Međutim, gospodin Šešelj, to je dosta važno naglasiti, je insistirao na tome da je on samo upućivao te dobrovoljce na front, ali da on nikakvu kontrolu nad njima nije imao, nego da su one bile pod kontrolom onih vlasti koje su u tom trenutku na toj teritoriji, čija je to bila zona odgovornosti. Znači, ukoliko je to bila Vojska Republike Srpske, oni bi išli tamo i tako dalje.

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: Sada bih prešao na vaša iskustva u Bosni. Da li ste bili u Bosni za vreme rata u Bosni?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Da, često i mnogo.

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: Gdje ste bili u Bosni i kada ste bili tamo?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: S obzirom da je ratni sukob u Bosni trajao tri i po godine, teško je nabrojati sve, ali na početku rata bio sam u Foči u istočnoj Bosni, u vreme kada je taj grad preuzet od strane srpskih snaga. Bio sam oko Sarajeva i u samom Sarajevu u junu 1992. godine. Bio sam u Tuzli. I nakon što su se linije fronta stabilizovale 1992. godine, vrlo

sam često bio u Republici Srpskoj. Povremeno i u onome šta se sada zove Muslimansko-Hrvatska Federacija.

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: Dok ste bili u Bosni, jeste li sretali oficire ili vojnike koji su bili pripadnici VRS, a koji su ranije bili u JNA?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Gotovo svi oficiri iz Vojske Republike Srpske bili su pre nego što su to postali, vojnici JNA, od njihovog vrhovnog komandanta, ne vrhovnog, nego njihovog komandanta vojske, generala Ratka Mladića, pa nadalje. Praktično svi su oni preuzeti od JNA.

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: Da li ste saznali iz svog novinarskog rada na koji način, odnosno kako je došlo do toga da su ti oficiri vojnici prešli iz JNA u, ili Vojske Jugoslavije u Vojsku Republike Srpske?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Nakon što je u maju 1992. godine proglašena Savezna Republika Jugoslavija, umesto dotadašnje Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i nakon što je JNA promenila ime u Vojsku Jugoslavije, praktično svi oficiri koji su bili srpske nacionalnosti, a u to vreme već, naravno, velika većina oficira je bila srpske nacionalnosti, jer su ostali pobjegli ili su bili isterani, znači svi oficiri koji su srpske nacionalnosti rođeni u Hrvatskoj ili u Bosni su praktično bili stavljeni pred izbor da ili pređu u Vojsku Republike Srpske ili Republike Srpske Krajine ili da budu otpušteni iz vojske. Tako da je većina oficira od karijere, naravno, izabrala ovu prvu mogućnost i postali su pripadnici vojske Republike Srpske Krajine i Vojske Republike Srpske.

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: Da li ste saznali od tih oficira koji su prešli u VRS ko ih je plaćao kada su prešli?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Opšte je poznato da su plate i penzije za Vojsku Republike Srpske do nedavno išle preko Vojske Jugoslavije i da su praktično isplaćivane iz budžeta Jugoslavije.

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: Uz plate za oficire, da li ste saznali da je VRS davana bilo kakva logistička ili vojna pomoć od strane JNA za vreme vojnih operacija u Bosni?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Pomoć za Vojsku Republike Srpske u opremi, u municiji i u ljudstvu je praktično neprestano tekla. To je bilo savršeno uočljivo u bilo kom pograničnom mestu između granice Jugoslavije i Republike Srpske, mada jedno vreme zbog prisustva

međunarodnih posmatrača su ti konvoji morali biti upućivani diskretnije, ali to se, po tvrdnjama mnogobrojnih oficira Vojske Republike Srpske, nikada nije prekidalo, čak ni nakon što su se ohladili odnosi između optuženog i Radovana Karadžića 1994. godine, kada je Republika Srpska bila stavljena pod ekonomsku blokadu Jugoslavije. Vojni transporti su bili izuzeti iz te blokade.

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: Jeste li ikada videli kako vozila Vojske Jugoslavije prelaze granicu iz Srbije u Bosnu?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Da, vidao sam vozila sa oznakama Vojske Jugoslavije kako prelaze u Bosnu mnogo puta i vidao sam takođe i vozila sa oznakama bilo vojske, bilo policije Republike Srpske unutar Savezne Republike Jugoslavije.

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: Možete li Sudu da kažete šta se dogodilo u avgustu 1994. godine, a šta je uticalo na mogućnost ljudi da putuju između Bosne i Srbije?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Događilo se to da je došlo do naglog, praktično do političkog sukoba između optuženog i Radovana Karadžića, vođe bosanskih Srba. Sukob je nastao oko potpisivanja mirovnog plana za koji je gospodin Milošević želeo da bude potpisan, dok je Radovan Karadžić odbio da to uradi i nakon toga usledile su ekonomske sankcije, zavedene su ekonomske sankcije od strane Jugoslavije Republici Srpskoj. I takođe, što je dosta zanimljivo, je dozvoljeno prisustvo stranih posmatrača na tim granicama. Međutim, prema tvrdnjama mnogobrojnih oficira Vojske Republike Srpske, a i oficira Vojske Jugoslavije, te ekonomske sankcije se nisu odnosile na vojni materijal i transport. Međutim, za ljude koji su živeli u Republici Srpskoj, a koji su bili često u položaju da namirnice i drugu robu široke potrošnje kupuju u Srbiji, to je jako otežalo život, jer nisu mogli da prenesu takoreći ni veknu hleba sa druge strane, dok sam lično video kamione koji nisu imali vojne oznake, koji su bili izuzeti iz toga, koji su išli preko. Međutim, za običan narod sa obe strane granica, a naročito u Republici Srpskoj je bilo vrlo teško.

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: Gospodine, prema prevodu koji mi imamo, vi ste rekli da su kamioni bez vojnih oznaka prelazili granicu. Da li ste to hteli da kažete i da li ste videli ikad, nakon avgusta 1994. godine, da vozila s vojnih oznakama prelaze preko granice?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Ne, nisam video vozila sa vojnim oznakama preko granice, što je dosta logično, jer tu su nakon avgusta 1994. godine na toj granici bili raspoređeni međunarodni posmatrači. Međutim, čuo sam iz mnogobrojnih izvora sa obe strane granice, da vojni transporti i dalje idu bez problema.

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: Jeste li primetili da na granici se neki kamioni propuštaju, a drugi ne?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Da, primetio sam.

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: Da li ste u bilo kom trenutku, gospodine, primetili ili saznali da se sa srpske strane granice ispaljuju projektili u Bosnu, a naročito 1994. godine?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: I 1992. godine i 1994. godine. U aprilu 1994. godine srpske snage su pokrenule ofanzivu na Goražde, grad u istočnoj Bosni i vrlo se dobro sećam da sam u to vreme, prolazeći sa srpske strane, znači istočnom obalom reke Drine, primetio artiljerijske položaje Vojske Jugoslavije ukopane pored puta i, takođe, mada u to vreme, u vreme kada sam ja tuda prolazio niska artiljerijska oruđa su mirovala. Čuo sam od mnogobrojnih meštana da nisu mogli da spavaju, jer se iz tih topova pucalo celu noć.

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: Kada govorite o lokalnim ljudima, da li govorite o ljudima sa srpske ili sa bosanske strane granice?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Govorim o ljudima sa srpske strane granice.

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: Možete li, gospodine, da nam kažete šta ste saznali kada ste bili u Bosni o tome da su srpski policajci iz Srbije išli na rad u Bosnu za vreme sukoba?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Saznao sam od mnogih policajaca sa obe strane granice da je bilo sasvim uobičajeno da policajci iz Srbije povremeno odlaze na dužnost u policiju Republike Srpske, u Bosnu, na smene koje su trajale obično tri, četiri nedelje, da zato imaju dodatne dnevnice, a takođe je bilo uobičajeno da prilikom, da se taj saobraćaj odvija u drugom pravcu, to jest da policija Republike Srpske povremeno pomaže policiji Republike Srbije, naročito kada je trebalo razbiti demonstracije protiv režima optuženog.

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: A jeste li saznali na koliko dugo bi ti policajci išli u Bosnu?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: U zavisnosti od situacija i potreba, od tri do šest nedelja.

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: Jesu li učestvovali u borbenim operacijama ovi policajci koji su odlazili u Bosnu?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Uglavnom nisu sudelovali u borbenim operacijama. Oni su više, bar prema njihovim pričama, sudelovali u obavljanju normalnih policijskih dužnosti, kako bi oslobodili resurse za ljude koji su sudelovali u borbenim operacijama.

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: A od koga ste za to saznali, za policajce iz Srbije koji su radili u Bosni?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Pa dešavalo se da prilikom putovanja kroz Republiku Srpsku sretnem policajca koji očigledno ima, recimo, beogradski naglasak i da ga pitam odakle je i da mi on kaže da je iz Beograda i da je tu privremeno i da se vraća uskoro. Takođe, mogao je da bude iz nekog drugog grada u Srbiji. To je bilo toliko opšte poznato da nisam tome u tom trenutku čak ni pridavao neki jako veliki značaj.

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: Možete li da nam kažete šta znate o aktivnostima Crvenih beretki u Bosni za vreme rata?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Crvene beretke su kolokvijalan naziv za jedinicu koja i danas postoji i zove se Jedinica za specijalne operacije, a u vreme rata u Bosni bilo je pod kontrolom Resora državne bezbednosti Republike Srbije, na čijem čelu je, takođe za sve vreme rata, bio Jovica Stanišić. To je bila elitna borbena jedinica čiji su pripadnici dejstvovali praktično u svim područjima gde su se vodile borbe u Hrvatskoj i u Bosni i bila je vrlo dugo vremena vrlo misteriozna, pošto njeni pripadnici su kao jedini znak raspoznavanja nosili crvene beretke i amblem sa likom neke zveri na rukavu, ali bez ikakvih drugih oznaka i bez slova ili natpisa. Jedinica je bila vrlo poznata, o njoj su mi sa strahom pričali čak i ljudi koji su bili prekaljeni borci, veterani sa mnogo iskustva, uglavnom da su njeni pripadnici nemilosrdni i da tamo gde se oni pojave ni trava ne raste.

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: A jeste li vi lično ikad videli pripadnike tih Crvenih beretki u Bosni?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Ne, nisam ih video svojim očima, ni u Bosni ni u Hrvatskoj.

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: Ako dozvolite, časni Sude, vratio bih se nakratko na nešto šta smo spomenuli, jer imam nekoliko dodatnih pitanja u vezi sa paragrafom 12, a zbog komentara optuženog da nismo postavili pitanje u vezi sa svrhom ovog sastanka ili šta se na sastanku, odnosno susretu dogodilo. Recite nam, molim vas, vi ste se s Arkanom susreli u novembru 1991. godine. Koja je bila svrha tog susreta?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Pokojni Željko Ražnatović je u to vreme uspostavljao svoj štab u Erdutu i jednostavno meni se činilo da je njegova želja bila da novinari to vide i da vide njegovu jedinicu i da saslušaju ono šta ima da im kaže.

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: Je li s vama obišao taj objekat?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: U to vreme, s obzirom da se njegov štab u Erdutu ili centar za obuku, kako je kasnije nazvan, tek bio uspostavljen, nije bilo bog zna šta da se vidi, tako da osim postrojavanja nije bilo nekog posebnog obilaska terena.

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: A šta je rečeno tokom tog susreta?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Pokojni Ražnatović je govorio dosta stvari u vezi sa tekućom situacijom koje su zvučale prilično neverovatno, a to je, na primer, da hrvatska strana ima avione tipa "Tornado" (Tornado) koje su dobili navodno od Nemačke (Germany), da ima i najsavremenije NATO tenkove i čak je rekao da su njegovi ljudi zarobili tri takva tenka i obećao da će nam ih pokazati što, međutim, nikad nije uradio. Takođe je tvrdio da su njegove snage oborile veći broj aviona "Tornado" koje takođe nije mogao da nam pokaže. I on je imao jako mnogo primedbi na JNA za koju je tvrdio da nije dovoljno patriotska i da se ne angažuje dovoljno na odbrani Srba i, osim toga, odlučno je poricao pitanje nekolicine novinara, uključujući i mene, koja su se odnosila na priče o tome da su njegovi borci bili uključeni u ratne zločine. On je tvrdio da tako nešto apsolutno nije istina. To je otprilike ceo tok tog razgovora.

TUŽILAC MEKKION – PITANJE: Da li ste ikada videli, bilo pre ili posle tog susreta, ikakve indikatore, ikakve tragove toga da su možda neki tenkovi, odnosno avioni bili pogodeni ili oboreni? Je li to bila istina?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC MEKKION: To je sve, časni Sude.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, izvolite.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Anastasijeviću, da li smatrate da je osnovno pravilo novinarske profesije da bude objektivni i nepristrasni?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: To je jedno od važnih pravila, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A svakako bi trebalo da bude važno pravilo i da bude pošten?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Slažem se.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li se za vas može reći da ste nepristrasni kada opisujete događaje na našim prostorima ili svedočite protiv mene?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: U svim svojim tekstovima uvek sam se maksimalno trudio da budem nepristrasni. Koliko sam u tome uspeo, mogu da procene čitaoci.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite mi da li ste vi član projekta "Povezano društvo", je li tako?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Ne znam o čemu govorite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa, koliko ja znam, to je nevladina organizacija. Na primer, "Seoba 99", osnovane polovinom 1999. godine, predstavljene svojevremeno u mađarskoj javnosti. Ja ovde imam listu, vi ste jedini, koliko vidim, jugoslovenski novinar u okviru tog projekta nevladinih organizacija "Seobe 99", koji se zove "Povezano društvo". Da li vam je to poznato?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Iskreno rečeno apsolutno se ne sećam da sam u Mađarskoj (Hungary) kroz koju sam nekoliko puta prolazio, imao bilo kakve političke aktivnosti, a sada prvi put čujem za organizaciju "Povezano društvo".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li biste hteli da pogledate ovde listu medija "U kojima smo", kako oni kažu, listom medija "We were in" i tako dalje, evo pogledajte, molim Vas. Zamoliću poslužitelja da vam ovo donese da pogledate, stavi na projektor. Samo vi pogledajte, pa mi onda odgovorite. Pogledajte pre nego što dođe na projektor. Možete da pogledate, da vam bude lakše.

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: I dalje mi je potpuno nepoznat naziv ove organizacije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Okrenite dalje pa pogledajte listu učesnika i pogotovo ovih medija "U kojima smo", kako oni kažu i tu ima vaše ime. Jeste li se našli?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Jesam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Otkud vaše ime tu?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Nemam objašnjenje za to. Međutim, prepoznajem na istoj toj listi i ime Endru Pervisa (Andrew Purvis), to je šef biroa časopisa "Tajm" (Time) za srednju i istočnu Evropu. Gospodin Pervis je u "Tajmu" moj neposredni šef. Inače znam da je vrlo neverovatno za časopis kakav je "Tajm" da se uključuje preko svojih stalno zaposlenih ljudi, kakav je gospodin Pervis, u bilo kakve aktivnosti te vrste, tako da moja pretpostavka je prosto ta da je neko od ljudi koji su u to vreme pokušavali da namaknu nekakav novac, da skupe nekakav novac za svoje projekte ubacio ime moje i gospodina Pervisa na tu listu, valjda želeći da impresionira sponzore. Međutim, sasvim definitivno, nikada nisam čuo za ovakvu organizaciju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ta lista kad je pogledate celu, je li to nekakav falsifikat onda?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Ja to ne mogu da procenim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li su vam poznati ostali učesnici?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Čini mi se da prepoznajem ime Dragana Galića. Međutim, ne znam ništa, samo mi zvuči poznato ime, ali ostala imena mi uopšte nisu čak ni približno poznata. Stalno se ponavlja neka Veronika Misten (Veronique Mistiaen), ali ja ne znam ko bi to mogao da bude. Jednostavno, ovo meni apsolutno ništa ne znači.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, dobro, gospodine Anastasijeviću, a da li ste vi uključeni u bilo kakav aranžman fondacije Nojman (Friedrich-Naumann-Stiftung)?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Vi verovatno mislite na fondaciju koja se zove "Niemann Fellowship for Journalists".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Možda nisam dobro pročitao.

SUDIJA MEJ: Da, izvolite, gospodine MekKion. Samo trenutak, došlo je izgleda do prigovora.

TUŽILAC MEKKION: Časni Sude, mi bismo hteli da vidimo ovaj dokument koji je sada stavljen pred svedoka.

SUDIJA MEJ: Da, svakako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Svakako, vi možete da ga uvrstite u predmete. Niman, ja sam ga pročitao kako bi Nemci pročitali, a dole piše "US International fellows for" i tako dalje, Niman. Hoćete to da pogledate možda?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Čuo sam za fondaciju i možete mi odmah postaviti pitanje u vezi sa njom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Jeste li vi, dakle, stipendista Nimanove fondacije?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Bio sam stipendista Nimanove fondacije od 2001. do 2002. godine, kao što je navedeno u ovom uvodu. Ta je fondacija deo Univerziteta Harvard.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, znači vas je finansirala Nimanova fondacija da biste se obrazovali ili pripremali ili stručno osposobljavali u toku jedne godine, je li tako?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Tako je, u toku školske godine 2001-2002. godine, ja i još 24 novinara iz celoga sveta smo bili stipendisti te organizacije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hoćete li da pogledate ovu listu. Je li to ta lista o kojoj kažete? Molim poslužitelja da da ovo. Je li to ta lista o kojoj vi govorite, samo da bismo to razjasnili?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Da, to je ta lista.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, tu su pomagale, koliko ja razumem, Amnesty internešenel (Amnesty International), "Conection" iz Nemačke i druge organizacije. Ko je sve finansirao, ko učestvuje u finansiranju Nimana, kako je formirana ta fondacija?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Fondacija je formirana 1939. godine i postoji već jako dugo i jedna od najuglednijih stipendija, u stvari biti stipendista Nimanove stipendije, otprilike se smatra ravnomo Pulicerovoj nagradi (Pulitzer Prize). Ja, naravno, nemam detalje od koga sve oni prikupljaju priloge, ali znam da je osnivač Alfred Niman (Alfred Niemann), mislim da se zove, 1939. godine ostavio sumu od, čini mi se, tadašnjih milion dolara i da to služi kao osnovni kapital i takođe znam da Univerzitet Harvard, kao jedan od najvećih univerziteta u Americi, ima budžet od nekoliko milijardi dolara, tako da mislim da glavne, da se glavna sredstva odatle dobijaju. Koje su sve nevladine organizacije ili dobrotvori tu prilagali, to ja ne znam, niti je moj posao da znam. Ono šta je bilo jedino interesantno za mene kad sam dobio tu stipendiju, da znam da se radi o veoma uglednoj stipendiji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je vama poznato da, kako vi kažete, oni koji to finansiraju su oni isti koji finansiraju ovaj Sud, mislim ovu instituciju koja se naziva ...

SUDIJA MEJ: Ne, ne, gospodine Miloševiću, to svakako nije relevantno. Molim poslužioca da tužiocu pokaže ovaj dokument. Molim sledeće pitanje, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li smatrate, s obzirom da vas finansiraju iz tih izvora za koje ja tvrdim da su isti koje finansiraju ovaj nelegalni Sud, da se može govoriti o vašoj nepristrasnosti u vezi sa predmetom vašeg svedočenja i uopšte u vezi sa ovim aktivnostima o kojima vi ovde svedočite i o kojima ne svedočite?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Ja primam platu kao član redakcije časopisa "Vreme" i kad se radi o časopisu "Tajm", primam honorar za svoje tekstove po ugovoru koji imam sa tom kućom. Takođe u svim mojim

tekstovima, bilo da se radi o tekstovima za "Vreme" ili tekstovima za "Tajm", smatram da se držim najviših profesionalnih kriterijuma i do sada, u stvari, nisam, osim u jednom slučaju imao ozbiljne primedbe na svoju profesionalnost.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa dobro, ako već govorite o listu "Vreme", ja ne očekujem da ćete vi da potvrdite ovo šta ću reći, ali da li je vama poznato da se u Srbiji, u Jugoslaviji, ne baš u nekim uskim krugovima, nego veoma širokim, veoma dobro zna da je taj list "Vreme", u stvari, sve vreme u službi onih ekspozitura koje su radile na razbijanju Jugoslavije i da je bio uključen u medijski rat protiv Jugoslavije sve ove godine i vi, kao njegov novinar takođe?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Nisam siguran da shvatam pitanje. Da li je meni poznato da je nekim krugovima poznato da je ... Izgubio sam nit.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa dobro, da li vam je poznato da list "Vreme" ima reputaciju ekspoziture službi bezbednosti onih zemalja koje su rasturale Jugoslaviju?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Poznato mi je da je "Vreme" napadano od strane vaših pristalica zbog nedovoljnog patriotskog držanja i, da, jeste, optuživani smo da radimo za raznorazne, širok spektar neprijatelja Srbije, od masona do islamskih fundamentalista, te optužbe nisu ništa novo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, drago mi je što vam je to poznato. Vi ste radili, znači radite za "Vreme", radite za magazin "Tajm". Je li tako?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Radili ste za *United Press International*, je li tako?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali i za jednu američku izdavačku kuću ste, čini mi se, radili, je li tako?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Ja nisam do sada. Ne znam za izdavačku kuću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro ...

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Jesam napisao jednu, to jeste, jesam uredio jednu knjigu, ali ne verujem da je to u ovom trenutku bitno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A recite mi koja je izdavačka kuća bila izdavač te knjige koju ste vi uređivali?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Knjigu su zajednički izdali Institut za ratne ... *Institute for War and Peace Reporting in London*, bolje da kažem njihovo zvanično ime i organizacija *Press Now* koja se bavi zaštitom i pomaganjem slobode medija, a čije je sedište ovde u Holandiji (Holland).

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li znate ko su osnivači te organizacije čije je sedište u Holandiji?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Ja ne znam ko su osnivači, jer sam komunicirao samo sa njihovim, samo sa urednikom ili koordinatorom, u svakom slučaju samo sa rukovodiocem te firme, a koji se zove Pol Stal (Paul Staal). Ja inače ne znam ko ih je, kako je tačno organizacija ustanovljena i ko ih je osnovao. Znam da uživa popriličan ugled.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, radite najmanje za tri institucije ili četiri, ako kažemo, tu je "Tajm" magazin, *United Press International*, ove dve organizacije koje su vas uposlile da pripremate jednu knjigu, stipendista Nimanove fondacije i sve to kad saberemo, vi se smatrate nepristrasnim poslenikom javne reči u vezi sa jugoslovenskom krizom?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite mi, molim vas, pošto ste maločas, čini mi se, govorili o tome, samo da vidim, govorili ste o svom boravku u Bosni, vi ste sada pomenuli Foču, Sarajevo, Tuzlu pa posle toga da ste bili i na teritoriji onoga šta se sada naziva Muslimansko-Hrvatska Federacija. Pretpostavljam da se Tuzla nazivala hrvatsko-muslimanska federacija ili Muslimansko-Hrvatska Federacija sve vreme, je li tako?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Tokom rata u Bosni Tuzla je, što se mene tiče, bila Tuzla. Koliko ja znam, hrvatsko-muslimanska federacija je formirana kao takva neko vreme, kratko vreme pre Dejtonskog sporazuma (Dayton Accord), znači negde 1995. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite mi da li je tačno da ste u toku leta 1992. godine boravili u Tuzli?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Tačno je da sam proveo jedan dan u Tuzli, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam se tada dogodio jedan incident, tada kad ste leta 1992. godine bili u Tuzli?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Bilo je nekoliko incidenata.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kakav vam se incident dogodio u Tuzli leta 1992. godine?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Ja bih voleo da budete određeniji ako možete, u svom pitanju. Ja sam posle tog boravka napisao dosta dugačku reportažu u kojoj sam naveo šta je sve bilo, ali ne bih želeo da tračim vreme Suda pričajući celu tu priču.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa ja vam ne tražim da pričate celu priču. Samo mi recite koji su se to incidenti vama dogodili u Tuzli leta 1992?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Ja sam putovao u pratnji konvoja Ujedinjenih nacija (United Nations) koji je išao od pravca Beograda u Sarajevo. U Tuzli smo morali da se zaustavimo zbog toga što je došlo do problema na kontrolnom punktu, tako da smo umesto samo da prođemo, ostali tamo praktično ceo dan i celu noć. Dve stvari kojih sada mogu da se setim je da je u jednom trenutku bilo pretnji od članova, od pripadnika Armije BiH kad su shvatili da pred sobom imaju čoveka iz Beograda, Srbina, ali se to dosta brzo završilo i nakon što smo razmenili par reči, u stvari smo mogli sasvim normalno da komuniciramo. To je jedna stvar koja bi se mogla nazvati incidentom. Druga stvar je bila ta da je nakon što je konvoj već izlazio iz Tuzle, da je za konvojem, a moje vozilo je bilo zadnje u konvoju, znači u našem pravcu je ispaljeno nekoliko hitaca koji nisu, međutim, pogodili vozilo, tako da je na tome ostalo. To je ono čega mogu da se setim, pretpostavljam da ste na to mislili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Koliko ste vremena tada proveli u Bosni?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Pazite, ja sam u Bosnu išao praktično svake nedelje ili svake druge, ja sad stvarno ne mogu tačno da vam dam broj dana koje sam proveo. Mislite na ukupno vreme tokom rata?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Mislim u kom ste to periodu vi bili u Bosni, to, kako vi kažete "povremeno", svake nedelje?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Pa ne, ja sam odlazio i vraćao se. Neki put sam odlazio na dva, tri dana, neki put na dve, tri nedelje, u zavisnosti od novinarskog zadatka koji sam imao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Koji je to bio period?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Pa sve vreme trajanja rata i nakon rata.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To znači od, da ste vi bili tamo od 1992. godine pa do 1995. godine, do Dejtona (Dayton), je li tako?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I permanentno ste bili po nedelju, po dve, po dva, tri dana, s kolikim prekidima?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Pa nisam rekao da sam bio permanentno tamo, naime, pitanje je kontradiktorno. Bio sam tamo često u periodima od po dva, tri dana, do pre nekoliko nedelja. Neki put sa prekidima od po nekoliko meseci.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite mi kome ste slali informacije do kojih ste dolazili za vreme svog boravka u Bosni?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Slao sam ih u vreme dok sam radio za UPI, a to je bilo *United Press International*, a to je bilo do oktobra 1993. godine, u UPI i povremeno sam isto u to vreme objavljivao i honorarno tekstove u "Vremenu", a 1993. godine sam ih slao uglavnom u "Vreme".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A recite mi sasvim konkretno, da li ste vi tada u Bosni dobili novac od neke strane službe?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Ja nikada nisam primio nikakav novac ni od kakve službe, kako vi nazivate, ni strane ni domaće.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Da li vi sad živite u Jugoslaviji ili u inostranstvu?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Ja sada živim u Beogradu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A od kad živite u Beogradu?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: U Beogradu živim praktično ceo svoj život, sa dva malo duža prekida. Prvi prekid od 31. aprila 1999. godine do 20. septembra 2000. godine i drugi prekid od druge polovine avgusta 2000. godine, pardon, 2001. godine do juna 2002. godine kada sam bio na Nimanovoj stipendiji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sa malim prekidom. Znači od aprila 1999. do juna 2002. godine, vi ste živeli u inostranstvu?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Nisam rekao sa malim prekidom, ali kažem od aprila, kraj aprila 1999. godine, do ... Čekajte, u stvari vi hoćete da kažete, da, razumem sada pitanje, izvinjavam se. Znači, da, u stvari, manje od godinu dana sam tokom te tri godine proveo u Beogradu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi kažete u vašem iskazu na drugoj strani da ste se bavili istraživanjima u vezi sa policijom, obaveštajnim radom, da ste pratili policijsko stanje u Srbiji i Jugoslaviji, Državnu bezbednost, vojnu bezbednost?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Ne znam da li je to baš tako formulisano, ali u sklopu novinarskog rada bilo je mnogo, da, bilo je mnogo istraživanja koja su vodila u tom pravcu, s obzirom na značaj koji su tajne službe i policija, pre svega, imali u sistemu na čijem ste čelu bili vi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi kažete, baš citiram na drugoj strani ove izjave, "to je uključivalo istraživanja u vezi sa policijom i obaveštajnim radom, tako da sam pratio policijske snage Srbije i Jugoslavije, Državnu bezbednost i vojnu obaveštajnu službu kao i veze državnih vlasti sa paravojnim organizacijama, odnosno njihovu podršku" i tako dalje. Znači, vi ste sve te službe pratili, istraživali i tako dalje. Kažite mi koju ste vi metodologiju primenili prilikom vašeg istraživanja rada Državne bezbednosti i vojne obaveštajne službe?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Intervjui i tekstovi su dostupni javnosti, znači uobičajeno prikupljanje informacija u okviru novinarskog istraživanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: S obzirom da u vašem svedočenju vi svedočite o svemu, o psihološkom profilu pojedinih ljudi, političkom delovanju partija, mom političkom delovanju, preko mojih državnih poslova i ljudi koji su tada bili na vlasti, zatim i o Državnoj bezbednosti, o kontraobaveštajnoj službi, obaveštajnoj službi, jednostavno pokrivajte praktično veoma širok dijapazon tema, a onda, video sam u vašoj izjavi, svedočite i o ratnim događajima na Kosovu, u Bosni, u Hrvatskoj, nema praktično ni jedne oblasti o kojoj vi ne svedočite, je li tako?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Ja sam kao svedok ovde odgovarao na pitanja koja su mi postavljena.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Mislite prilikom uzimanja vaše pisane izjave i ovde sad, prilikom ovoga?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Da, kao što sad odgovoram na vaša pitanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, recite mi, ako ste vi u Bosni i Hercegovini bili praktično sve vreme rata od 1991. godine, kao što ste maločas rekli, do 1995. godine, osim ovoga šta ste ovde u usmenom ispitivanju, glavnom, rekli da ste bili u Vukovaru posle događaja i pada Vukovara, kad ste vi bili u Hrvatskoj, kad ste bili na Kosovu, kad ste, budući da ste bili u Bosni sve vreme, kad ste istraživali rad svih ovih službi i političke događaje u Jugoslaviji i tako dalje? Kako ste bili na svim tim mestima u isto vreme?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Do sada mi nikada nije uspelo da budem u isto vreme na više od jednog mesta, mada bih voleo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Mislim, duhovito jeste, samo ne odgovara na moje pitanje kako to da svedočite o događajima koji su se paralelno događali, upravo s obzirom da i sami kažete da vam nije uspelo da budete na više od jednog mesta u isto vreme?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Dajte mi neko konkretnije pitanje u vezi sa konkretnijim događajima i ja ću vam reći gde sam bio u odnosu na konkretne okolnosti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, što se konkretnih događaja tiče, na njih ćemo doći, ali recite mi da li vi dozvoljavate mogućnost da bi neki drugi novinar, evo da pretpostavimo da je neko, eto, isto tako sposoban

novinar kakvog smatrate sebe, koji je pratio događaje, da li bi neki drugi novinar izvukao nekakve druge zaključke iz tih događaja koje ste vi pratili ili bi morao da izvuče baš takve zaključke?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Ne bih mogao da komentarišem šta bi neko drugi uradio da je na mom mestu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja ne tražim da Vi špekulišete, nego vas pitam da li vi dozvoljavate mogućnost da bi neki drugi novinar, recimo i bolji od vas, izvukao možda neke druge zaključke iz događaja koje vi opisujete?

SUDIJA MEJ: Odgovorio vam je na to pitanje, gospodine Miloševiću. Ne može da govori za nekog drugoga.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na drugoj strani vaše izjave u poslednjem pasusu, vi kažete kako sam ja počeo da radim neke stvari u cilju konsolidovanja svoje vlasti. Zbog čega spominjete izraz "konsolidovanje"? Da li sam ja prethodno vlast izgubio, pa sam onda hteo da je rekonolidujem ili šta vi hoćete da tvrdite?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Konsolidacija, koliko ja znam, znači učvršćivanje. Znači nisam tvrdio da želite, da ste vlast izgubili, pa sad ponovo pokušavate da dođete do nje, nego sam tvrdio da pokušavate da učvrstite kontrolu nad političkim životom koji ste u tom trenutku imali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, kažete onda tu dalje da sam se bavio oduzimanje autonomije opštinskim i pokrajinskim institucijama u Republici Srbiji. Gde ste vi to ustanovili i na koji način su opštinske institucije izgubile, kako vi kažete, autonomiju?

SVEDOK ANASTASIJEVIĆ – ODGOVOR: Ja bih voleo da vidim celu rečenicu pre nego što vam odgovorim na to pitanje, jer ne znam tačno, s obzirom da sam svoj iskaz dao pre više od dve godine, na šta konkretno mislite.

SUDIJA MEJ: Zapravo se približavamo prekidu današnje rasprave, jer je skoro 16.10. Pretpostavljam da imate još dosta pitanja za ovoga svedoka. Mislim da možete da imate još jedan sat i to idućeg utorka. Da, tako je. Upravo tako, gospodine Miloševiću. Gospodine Anastasijeviću, ja ću da vas zamolim da dođete ponovo ovde u sudnicu u 9.00 u utorka. Hvala. Prekidamo raspravu.